

STUDIJSKA KNJIŽNICA

NA GRADU

1995

62396 RAYNE NA KURŠKEM

D 5631

2009

viharnik

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

VEČ OPTIMIZMA ZA GG SLOVENJ GRADEC

Za gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je bilo 1994 leto v mnogih pogledih prelomno. Velik del državnih gozdov je bil vrnjen prejšnjim lastnikom, še vedno pa je veljala prepoved sečnje za del državnih gozdov.

Maja 94 se je iz Gozdnega gospodarstva izločil Zavod za gozdove s svojimi strokovnimi službami.

Spomladi so bili ugotovljeni presežni delavci, ki so izgubili delo zaradi Zakona o denacionalizaciji. Šele konec leta pa je država poravnala finančne obveznosti za financiranje teh presežnih delavcev. Pogajanja o razdružitvi premoženja GG-ja na Zavod za gozdove, Gozdarske zadruge in Gozdno gospodarstvo so potekala celo leto. Vse pomembne zadeve so med partnerji sedaj že dogovorjene, zato pričakujemo sklenitev te pogodbe v začetku prihodnjega leta.

Sodelovanje z Območno enoto in Krajevnimi enotami Zavoda za gozdove je bilo zelo dobro, za kar se kolegom posebej zahvaljujem. Prepričan sem, da bomo z dobrim delom, z roko v roki tudi v bodoče dosegali nadpovprečne rezultate pri gospodarjenju z gozdovi.

Nemoteno in v celoti smo izvedli vsa dela v državnih gozdovih po pogodbi s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov. Z njimi smo uspešno poslovali in dobro sodelovali. Za prihodnje 1995. leto je že sprejet dogovor o nadaljevanju gospodarjenja v državnih gozdovih. Pričakujemo, da se bo skupni obseg del v teh gozdovih in na vseh ostalih področjih naše dejavnosti

še nekoliko povečal. Z novimi naložbami v gozdarsko opremo in predelavo lesa bomo zagotovili našo konkurenčno moč in okrepili gospodarnost podjetja.

Pred nami je lastninjenje podjetja. Že pred časom smo se odločili za notranje lastninjenje. To pa pomeni, da bomo za zbrane certifikate, ki se bodo kasneje spremenili v delnice, razdelili 20% premoženja podjetja. Še preostalih 40% premoženja pa bomo z različnimi vrstami notranjega odkupa olastinili v prihodnjih štirih letih.

Vse zaposlene, dosedaj zaposlene in upokojence ponovno vabim, da vložite svoj certifikat v podjetje in postanete naš solastnik.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je v preteklih štirih letih preživelo najtežje obdobje. Razmere se postopoma umirjajo. Podjetje se organizira v zdravo konkurenčno sposobno in dobičkanosno gospodarsko družbo, ki bo sposobna opravljati vse naloge pri gospodarjenju z gozdovi. Izobraženi delavci in strokovnjaki oboroženi z znanjem in pripadni svojemu podjetju so porok za kvalitetno delo in ustvarjanje dobrih rezultatov za nove lastnike.

Vsem poslovnim partnerjem, članom kolektiva, lastnikom gozdov in našim prijateljem želim srečno in uspešno 1995. leto.

Hubert Dolinšek

Narisala Mihaela Lenart

RAZDRUŽEVANJE PREMOŽENJA IN DELAVCEV MED GOZDNIM GOSPODARSTVOM IN ZADRUGAMI ŠE Z DRUGE PLATI

Poznano nam je, da je Zakon o gozdovih prinesel reorganizacijo gozdarstva. Bivša gozdna gospodarstva so se razdelila na Zavod za gozdove (javna služba), zadruga (pravne naslednike TOK) in gozdarska izvajalska podjetja. Res je, da je zakon prinesel rešitve, vendar do popolne realizacije te delitve še do danes ni prišlo.

Zakon o gozdovih je predpisal tudi posebno metodologijo, po kateri naj bi se opravila razdružitev premoženja, medtem ko sama razdružitev delavcev niti ni sporna. Osnovna kriterija za delitev premoženja, ki jo predvideva omenjena metodologija, sta premoženje, ki ga je zasebni sektor prinesel v GG ob združitvi in akumulaciji, ki jo je zasebni sektor ustvaril v času skupnega gospodarjenja.

V primeru Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec se premoženje deli na Zavod za gozdove Slovenije OE Slovenj Gradec, Kmetijsko-gozdarski zadrugi Prevalje in Dravograd, Gozdarski zadrugi Radlje in Slovenj Gradec ter na Gozdarsko izvajalsko podjetje.

Pobuda pri delitvi premoženja je bila prepuščena gozdnemu gospodarstvu, predlog delitve premoženja pa so izdelali njihovi strokovni delavci.

Zavod za gozdove je dobil premoženje, ki ga potrebuje za svoje delovanje in znaša 16% celotnega premoženja GG, zasebni sektor bi po tem izračunu dobil 12% skupnega premoženja, kar pa predstavlja manj kot so zadruga dobile ob začasni delitvi, čeprav niti takrat niso dobile vsega premoženja, ki je ob ločitvi (l. 1992) bilo v poslovnih knjigah TOK.

Predlog zadrug je bil, da bi se skupno premoženje delilo glede na blagovno proizvodnjo v času skupnega gospodarjenja, zasebni sektor je namreč ustvarjal 51% blagovne proizvodnje gozdnega gospodarstva.

Da bi se razdružitev pospešila, je bila s strani vlade imenovana pogajalska skupina, kjer so bili zastopani predstavniki več ministrstev. Naloga te skupine naj bi bila, da se s pogajanci pride do sporazumne razdružitve premoženja in delavcev.

Prvi rezultat je bil izločitev delavcev Zavoda za gozdove Slovenije l. 5. 1994. Na pogajanjih je pogajalska skupina skupaj s predstavniki GG hotela na vsak način uveljaviti ponujen predlog delitve, ki zadrugam ne bi prinesel ničesar od skupnih dejavnosti GG (CLS, Transport in servisi, Gradnje...).

O zahtevah zadrug po deležu skupnega premoženja glede na blagovno proizvodnjo v letih skupnega gospodarjenja ni hotel nihče niti slišati. Ker smo čutili odgovornost do vseh gozdnih posestnikov, ki so v preteklosti združevali sredstva pri ustvarjanju skupnega premoženja GG, smo pri svojih zahtevah vztrajali. Ker tudi nasprotna stran ni bila pripravljena na nikakršen kompromis, so se pogajanja zavlekla in se intenzivno nadaljevala

še proti koncu leta 1994. V tem obdobju je prišlo tudi do podpisa delne pogodbe o razreševanju presežnih delavcev, ki je bila v mesecu decembru tudi realizirana. Na zadnjih pogajanjih je prišlo tudi do razdvojitve znotraj zadrugne sfere. Najprej so od skupnih zahtev zasebnega sektorja odstopili predstavniki Gozdarske zadruga Radlje, ki so mnenja, da kmetje skupnega premoženja GG niso soustvarjali, zato tudi ne morejo dosti zahtevati. Kmetijsko gozdarski zadrugi Prevalje in Dravograd pa sta se zadovoljili s tem, da dobijo zadruga še drevnico na Muti in dva gozdarska kamiona.

Dejansko je težko oceniti in z gotovostjo trditi, koliko je zasebni sektor v preteklosti prispeval k ustvarjanju skupnega premoženja GG, vsekakor pa obstaja močan dvom ali bo ta delitev kmata opoharila in koliko ga bo. V preteklosti je namreč obstajal možnost, da se sredstva direktno niso združevala samo iz akumulacije, ampak tudi skozi materialne stroške in tudi posredno skozi visoke cene uslug, ki so jih gozdni posestniki bili prisiljeni plačevati gozdnemu gospodarstvu kot monopolistu pri gospodarjenju z

gozdovi in prometu z lesom. Ostajal bo tudi dvom, ali se je res večino premoženja gozdnega gospodarstva ustvarilo iz akumulacije državnih gozdov, če je to res, potem je tudi razumljivo, zakaj se izvajalsko podjetje tako močno bori za ohranitev monopola nad upravljanjem s temi gozdovi.

Marsikdaj se je v javnosti pojavljalo mnenje, da smo zadrugniki tisti, ki namenoma zaviramo postopek razdruževanja in da želimo s tem škodovati celotnemu procesu preobrazbe gozdarstva. To nikakor ne drži, saj smo prvi sprejeli in delali v novih pogojih tržnega gospodarjenja, ki ga je prinesel novi zakon, medtem ko ima gozdarsko izvajalsko podjetje še danes monopol v državnih gozdovih. Zahtevali smo le čim pravičnejšo delitev premoženja, ki pa jo po vsej verjetnosti ne bo mogoče doseči tudi zaradi zakona, katerega pa je v pravni državi le treba spoštovati, pa kakeršenkoli že je in kakorkoli si ga kdo razlaga.

Upravni odbor
Gozdarske zadruga Slovenj Gradec

RAZDRUŽEVANJE PREMOŽENJA - ŠE ENKRAT

Predlog delitve premoženja med Zavodom za gozdove, zadrugami in Gozdnim gospodarstvom so izdelali po Zakonu o gozdovih strokovnjaki gozdnega gospodarstva. Metodologija je zaradi teže problema zelo zahtevna, vložena je bilo ogromno truda, delo pa v vseh podrobnostih opravljeno strokovno korektno. Vse, ki dvomijo v izračune, ponovno vabim, da dokumente še enkrat pregledamo.

Povedati je treba, da je gozdno gospodarstvo pri ustanovitvi TOK-ov 1975. leta tem dodelil premoženje, ki so ga potrebovali za poslovanje. Izračuni so pokazali, da so TOK-i že tedaj dobili več, kot so ga takrat ustvarili.

Ob sedanjih delitvi je Delavski svet gozdnega gospodarstva skupaj s kmeti sprejel pravila delitve premoženja, po katerih so Zadruga dobile več, kot je kasneje prinesla metodologija. Na upravnih odborih vseh štirih Zadrug smo se o tem sporazumevali in večina je predloge razumela in tudi sprejela. Pri sedanjih razpravah o delitvi premoženja so mnogi pozabili, da je bilo s skupnimi sredstvi zgrajeno 1.900 km gozdnih cest. Pozabili so, da brez njih danes ne bi bilo mnogih hribovskih kmetij in da so te bile zgrajene predvsem zaradi ohranitve življenja in razvoja kmetij in šele potem za gospodarjenje z gozdovi. Tu so državni gozdovi prispevali svoj veliki delež. Poleg denarja je bilo vložena veliko znanja s katerim smo ta denar, zbran iz mnogih virov, oplemenitili.

O monopolnem položaju smo že veliko slišali. Vsako podjetje si želi takšen položaj. Monopolni položaj pomeni dosegati cene, ki so nad tržnimi. Tega pa žal v preteklosti nismo pri lesu nikoli uresničili. Cene smo vedno uravnavali po tržnem principu in jih primerjali z avstrijskimi. Gozdarstvo je bilo z zakonom urejeno, tudi trženje z lesom in s tem povezano zbiranje sredstev. Taka ureditev je zagotavljala enakopravno in enako obremenitev vsakega prodanega kubika. Velika večina zbranega denarja je bila porabljena za gradnjo gozdnih cest in gojitvena vlaganja. Vse drugo je bilo drobiž o katerem se ni vredno pregovarjati.

Ne glede na različne poglede, ki so seveda legitimni in možni, sem prepričan, da brez take ureditve danes ne bi imeli odprte gozdove in ceste do vsake kmetije. Kljub sedanjih svobodi pri trženju z lesom se v gozdove mnogo manj vlaga kot v preteklem obdobju.

Vsem partnerjem predlagam, da pri razdružitvi Gozdnega gospodarstva pomagajo strpno iskati stične točke in sporazumne rešitve.

Samo pozitivna usmeritev nam bo omogočila dobro sodelovanje v korist gozdnih posestnikov in drugih, ki živijo v tem prostoru. Gozdno gospodarstvo tako sodelovanje ponuja vsem, ki verjamejo, da je moč v slogi.

Hubert Dolinšek

PREDELAVA LESA NA MELESU RADLJE

Na lokaciji mehaniziranega lesnega skladišča MELES v Vuhredu je v letošnjem letu Gozdno gospodarstvo prevzelo primarno predelavo lesa in sicer: linijo za predelavo drobnega lesa in tračno žago za razrez hlodovine.

Linija za predelavo drobnega lesa

s sistemom krožnih žag je namenjena predvsem za izdelavo lesa za ostrešja in letvic za embalažo kot stranski proizvod. Linija je bila zgrajena v letu 1985 in je bila pravzaprav vsa leta last Gozdnega gospodarstva. V letu 1990 jo je imelo v najemu podjetje Stanes, kasneje je linijo prevzela Gozdarska zadruga Radlje. V letošnjem letu je predelava drobnega lesa na tej lokaciji spet prešla v upravljanje Gozdnega gospodarstva.

Ekipa štirih ljudi, ki so strokovno usposobljeni tudi za pripravo oblovin na mehanizirani liniji (beljenje, čeljenje, krojenje in sortiranje drobnega lesa), popolnoma obvlada tudi sam razrez, sortiranje in fizično odpremo lesa. Delo je podprto s kvalitetno pripravo strojne opreme. Koordinacijo dela opravlja vodja MELESA.

Dobra ekipa je osnovni pogoj za uspešno delo in ta pogoj je tukaj zagotovljen.

Les za ostrešja kakor tudi letvice za embalažo so trenutno tržno zanimivo blago. Z minimalnimi stroški izdelave in trenutnimi cenami tramov in letvic dosegamo boljšo vrednost okroglega drobnega lesa, kot velja v tem trenutku na trgu.

Tračno žago "Primultini"

za razrez hlodovine je postavilo podjetje Stanes na lokaciji skladišča MELES, jo kasneje odprodalo Gozdarski zadrugi Radlje, od katere jo je kupilo Gozdno gospodarstvo.

Žaga je v zadnjih treh mesecih letošnjega leta uslužnostno obratovala. Namenjena je predvsem za razrez kvalitetne in embalažne smrekove - jelove hlodovine. Razrez lesa, vzdrževanje strojev in manipulacijo rezanega lesa obvlada ekipa treh ljudi. Z dodatnimi mehanskimi izboljšavami, ki jih predvidevamo v začetku leta 1995, naj bi delo obvladala ekipa petih ljudi v dveh delovnih izmenah. S tem bi tudi dosegli ciljno kapaciteto razreza 600 m³ lesa mesečno, ki je tudi tržno pokrita iz vhodnega in izhodnega vidika.

Osnovni namen MELESA je še vedno mehanizirana priprava oblovin za razrez. Danes žagarski sistemi v naši neposredni bližini niso zainteresirani za takšne storitve (beljenje, krojenje, sortiranje po debelinskih razredih). Njihova utemeljitev je, da je s strošek previsok in da ga ne morejo vkalkulirati v svoje polizdelke in izdelke ter, da je priprava hlodovine z lastno delovno silo in razpoložljivo mehanizacijo cenejša, da tudi les v lubju ne povzroča večjih stroškov pri vzdrževanju strojne opreme. Tako smo v drugi polovici letošnjega leta tudi na MELESU večji del oblovin odpremili v lubju in nesortirano po debelinskih razredih, kot nam to narekuje trg.

Zaradi tega je danes osnovna dejavnost MELESA močno okrnjena, saj pripravljamo les za razrez na mehanizirani liniji samo za lastno predelavo, zato je primarna predelava lesa in razvoj le-te toliko bolj zanimiva kot dopolnilna dejavnost.

Silvo Pritrznik

VLOŽITE SVOJE CERTIFIKATE V GOZDNO GOSPODARSTVO

Gozdno gospodarstvo vabi svoje delavce, upokojujence in nekoč zaposlene, da vložite svoje certifikate v Gozdno gospodarstvo in s tem postanete lastniki podjetja in njegovi delničarji.

Certifikate zbiramo na vseh poslovnih enotah, kjer jih lahko oddate tajnicam in na Upravi podjetja v finančnem sektorju.

Zagotavljamo, da bo vrednost vaših delnic pokrita z realnim premoženjem podjetja in da bomo z dobičkom povečali in krepili to vrednost.

Z vašim zaupanjem bomo skupaj zgradili trdno podjetje, od katerega pričakujemo koristi mi in naši otroci.

GG Slovenj Gradec

POROČILO O DELU ODBORA ZA POSPEŠEVANJE IN RAZVOJ KMETIJSTVA TER VARSTVO KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V LETU 1994

Po finančnem načrtu porabe sredstev za pospeševanje kmetijstva v občini Slovenj Gradec smo sredstva, pridobljena s strani Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, kot pomoč za odpravo posledic suše v letu 1993 in sredstva v občinskem proračunu, namenjena za to dejavnost, namenili za številne ukrepe, ki naj bi ublažili posledice zaradi suše v letu 1993. Sofinancirali smo nakup dodatnih količin voluminozne krme in krmnih žit, sofinancirali nakup semen travnodeteljnih mešanic, potrebnih za obnovo prizadete travne ruše, regresirali obresti za najete kredite, v obdobju od 1. 1. 1993 za investicijske in od 1. 6. 1993 do 1. 6. 1994 za kratkoročne kredite.

Po vsakoletnem programu pospeševanja kmetijstva pa smo namenili precejšnja sredstva tudi za sofinanciranje umetnega osemenjevanja govedi, posebej smo spodbujali osemenjevanje s semeni elitnih bikov, stalno veterinarsko pripravljenost, s sofinanciranjem smo kmetom zmanjševali stroške za analize zemlje in krme in jim hkrati nudili sredstva za izobraževanje, vsakoletne preglede škropilnic, demonstracijske poskuse, finančno smo podpirali delovanje aktivna mladih zadržnikov in kmečkih žena ter govedorejskega društva. Vendar to še ni vse. Kmetom smo nudili regres za nakup semenske koruze, mineralnih gnojil in semen travno-deteljnih mešanic, iz sredstev za slednje pa smo v sodelovanju z ostalimi koroškimi občinami sofinancirali tudi nakup sejalnice Hunters za vsejevanje semen v obstoječo travno rušo, ki že dokazuje svojo kvaliteto in uporabnost. V manjšem deležu so bila sredstva namenjena tudi za pomoč pri nakupu zdravil za čebele, zava-

rovanje in oskrbo plemenskih žrebcev v naši občini, za vzpodbudo društvu gojiteljev malih živali in nenazadnje tudi za pomoč pri nastajanju in izdaji mesečnika Viharnik.

Za učinkovitejše in kvalitetnejše delo veterinarske službe smo Koroškemu veterinarskemu zavodu Dravograd, Veterinarski postaji Slovenj Gradec z denarnimi sredstvi omogočili nakup mobilnega telefona, ki bo znatno pripomogel k pravočasnem urgentnemu delovanju te službe, hkrati pa smo sofinancirali tudi nakup prenosnega računalnika Kmetijski svetovalni službi Slovenj Gradec, ki bo tako lahko kvalitetneje in hitreje pomagala kmetom z nasveti že na terenu.

Ne smemo tudi pozabiti na znatno finančno pomoč, ki so jo bili kmetje deležni pri nakupu apnene moke, saj kislost kmetijskih obdelovalnih površin na našem območju predstavlja precejšen problem tudi zaradi slabšega izkoriščanja dodanih mineralnih gnojil. Del sredstev je bil namenjen tudi za sofinanciranje v preteklih letih že izvedeni agromelioracijskih del dvema kmetoma.

V letu 1994 izvedeni program pomoči oz. pospeševanja in razvoja kmetijstva ter varstva kmetijskih zemljišč bo potrebno v prihodnje kljub spremembam lokalnih skupnosti v enakem ali celo razširjenem obsegu ohranjati še naprej, saj verjamemo, da načrtno in premišljeno vzpodbujanje naprednega kmetovanja vodi k pozitivnim rezultatom.

Srečno in uspešno novo leto!

Oddelek za družbenoekonomski razvoj
občine Slovenj Gradec
Dušanka Kotnik

Ročno gozdarsko orodje - naš spremljevalec in prijatelj

Ko sem v novemberski številki VIHARNIKA čital prispevek g. Zagorca, kjer na zanimiv način opisuje zgodovinski razvoj gozdarskega dela in orodja, sem se spomnil tistih prvih povojnih let, ko se je po naših gozdovih borba pravzaprav nadaljevala, samo na drug način in za druge cilje. To je bila borba za neštete kubike gradbenega, jamskega, brusnega, celuloznega in raznega drugega lesa za obnovo porušenih in požganih domov in tovarn, za drva za ogrevanje in lesno olje ter smrekovo lubje za predelovalno industrijo. Gozdnih, lesnih sortimentov ni bilo nikoli dovolj in posledice tako naglega in hlastajočega dela so se poznale po naših gozdovih še dolga leta, ko smo na vojno že skoraj pozabili.

Starejši gozdni delavci se gotovo še vsi spominjajo, da takoj po vojni ni bilo mogoče dobiti nobenega orodja za delo v gozdu. Nihče tudi gozdnega delavca ni spraševal za orodje in opremo. Glavna je bila volja in pripravljenost za delo in pa seveda dobra telesna kondicija, kar pa je bilo zaradi splošnega pomanjkanja hrane in obleke ter obuje bolj vprašljivo. Starega in rabljenega gozdarskega orodja po naših gozdnatih in hribovskih krajih ni manjkalo. Treba ga je bilo prav nasaditi in zbrusiti, pa se je dalo z njim kar dobro in učinkovito delati. Večji problem je bil z brusilnimi pripravami. Tu smo si pomagali največ z okroglimi brusi na ročni ali nožni pogon, za brušenje sekir, kresal in drugega podobnega orodja. Za brušenje žag pa smo že dobili pila in sicer po eno na delovno skupino na mesec. Te smo morali, ko so se obrabile, vračati revirnemu gozdarju, da so jih poslali nazaj v tovarno, kjer so jih ponovno pripravili za uporabo. Pomagali smo si pač s sredstvi, ki so nam bila na razpolago in z znanjem, ki smo si ga pridobili od svojih starejših sodelavcev. Kaj hitro smo tudi mi spoznali, da se je dalo z dobro nabrušenim in vzdrževanim orodjem lažje delati in več narediti, s tem pa tudi boljše zaslužiti. Izdelki so bili lepši in pravilnejše izdelani, s tem pa se bolje prodajali. Ker je bilo treba izdelan les ročno spraviti do izvoznih poti, je bilo delo toliko lažje, kolikor lepše in bolj gladko je bil hlod ali drog obdelan in pripravljen za spravilo.

Mislím, da ne pretiravam dosti, če rečem, da se naše takratno delo v gozdu, glede na orodje in pogoje dela, ni dosti razlikovalo od dela gozdnega delavca v prejšnjem stoletju, ki ga nam je Drago Zagorc v svojem članku lepo opisal. Ko danes mislim na tiste čase, se vprašujem, od kod smo takrat jemali veselje in vnemo za težko in naporno delo v gozdu, izpostavljeni vsem vremenskim neprilikam, brez kakeršnih koli zaščitnih sredstev ali prevozov, stanujoč daleč od delovišč. Verjetno smo bili še pod vtisom pravkar preživete vojne, ki je še vedno visela nad nami s svojimi strahotami. Zavest, da po več letih ločitve od domačih gozдов, lahko v njih spet svobodno in nemoteno delamo, nas je vzpodbujala in nam dajala moč za premagovanje vseh težav, katerih takrat ni manjkalo.

Ker je moj prispevek namenjen bolj opisovanju starega gozdarskega orodja kot pa takratnim delovnim pogojem, bi rad prikazal v naslednjih številkah Viharnika nekaj starega gozdarskega in kmečkega orodja, ki ga imam ohranjenega in katerega sem v glavnem tudi še sam uporabljal pri svojem delu v gozdu.

Že proti koncu prvega leta po vojni so začela prihajati prva orodja kot žage, sekire, cepini in kresala, nekaj iz domačih tovarn, nekaj pa iz uvoza. Vsa ta orodja so bila od začetka nekam težka in grobe izdelave, vendar pa so bila iz leta v leto kvalitetnejša.

Posebno poglavje pri opisovanju gozdarskega orodja in njegove nege si zaslužijo gotovo žage. Te so zahtevale posebno skrb in zaradi zahtevnosti brušenja bile vedno na prvem mestu. Žage smo ločili po vrsti zobovja, to se pravi:

- žaga z navadnim trikotnim zobovjem je bila navadna žaga ali "robidnica"

- žago s kombiniranim zobovjem pa smo imenovali "amerikanka", verjetno je njen izvor iz Amerike in je imela dve vrsti zobov, to je rezilce in čistilce. Brušenje takih žag je zahtevalo posebno znanje in spretnost, kar so sprva obvladovali samo starejši in izkušenejši delavci, ker je bilo temu delu treba posvetiti precej časa in pozornosti.

- Nadalje smo uporabljali še manjše žage locnjavke ali lokarice za razrez drv in drobnejših izdelkov,

- pa enoročne žage ali "lisičji rep", s katerim se je dalo tudi srednja drevesa podirati in razrezovati.

Kot sem že omenil, je bilo brušenje žag zelo zahtevno in natančno delo, posebno "žag amerikank" s kombiniranim zobovjem, ker če žaga

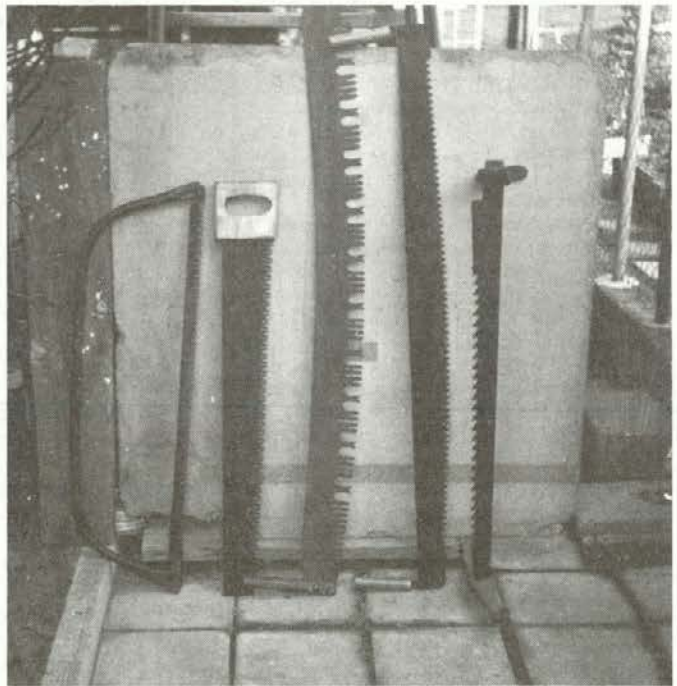
ni bila pravilno nabrušena, je bila res bolj mučilna naprava kot pa učinkovito gozdarsko orodje, kot je zapisal Drago Zagorc. Posebne težave so navadno nastopile pozimi, ko se je zmrzal menjavala z odjugo in je bilo treba prilagajati dnevno ostrino in kot brušenja zobov ter razperitev ali kot smo rekli v gozdarskem žargonu "šraj" zobov. Odvisno je bilo od vremena.

Kmalu so se začela tudi gozdna gospodarstva bolj intanzivno ukvarjati z izobraževanjem gozdnih delavcev. Spominjam se, da je bil meseca avgusta 1956 organiziran enotedenski tečaj za nego in brušenje gozdarskega ročnega orodja in sicer v Mislinji, v takratni kinodvorani, katerega sem se tudi jaz udeležil. Med drugimi udeleženci tečaja se spominjam še nekaterih kot: Tone URANKAR, CAMLEK, Stanko OGRIS, Rudi in Drago ZALOŽNIK, Andrej ŠNABL in še drugi, katerih pa se ne spominjam več. Za zaključek tečaja smo orodje še tudi praktično preizkusili v nekem pohorskem revirju, kamor smo se peljali po Mislinjskem jarku še s staro gozdno železnico, kar mi je ostalo najbolj v spominu.

To je smao par utrinkov in spominov na naše takratno delo in delovne pripomočke, ki smo jih takrat uporabljali v gozdu, da smo zaslužili sebi in našim družinam potrebni kos kruha. Spremljali smo napredek in razvoj gozdarstva ter doživeli tudi konec nekega njegovega obdobja, ki pa je vseeno prineslo naši generaciji napredek in blagostanje, ki ga ni mogoče zatajiti.

V tem prispevku predstavljám nekaj vrst ročnih žag. Skoraj vsaka zase ima svojo zgodbo in so mi posebno drage, ker me spominjajo na tiste težke, pa tudi lepe čase, ki smo jih preživljali.

Rudi Rebernik

Žage, ki so bile najpogosteje uporabljene za delo v gozdu pri sečnji in razrezu lesa, vse do uvedbe ročnih motornih žag.

Od leve proti desni:

1. žaga lokarica, uporabljena največ pri izdelavi meterskih drv za razrez drobnejšega lesa, 2. enoročna žaga ali "lisičji rep", uporabljena tudi za podiranje in razrez srednje debelega drevja, 3. žaga "amerikanka", uporabljena za podiranje in razrez vseh vrst drevja, tudi najdebelejšega, 4. največkrat uporabljena navadna žaga, imenovana tudi "robidnica", do uvedbe "amerikank" edina, primerna za podiranje in razrez drevja vseh vrst, 5. dvoročna žaga za podolžni prerez lesa, katero so uporabljali pri gradnji gozdarskih koč, za prežaganje debel ali gred, če ni bilo v bližini primerne žagarske obrata.

Foto: R.R.

V zimskih mesecih smo bolj razpoloženi za branje, ki opisuje zanimivosti in dogodke, bodisi bolj ali manj oddaljene. S tem ne trdim, da v tem času zanemarjamo vsakodnevne gospodarske in politične dogodke, kajti vsak, ki hoče biti na tekočem, tega ne opusti ne pozimi in ne ob največjih praznikih.

Drobec "zimskega branja" sem namenil Viharniku zato, ker je iz kmečkega življenja.

Med kulturno dediščino smo od svojih prednikov podedovali tudi pravljice, pripovedke, različne zgodbe, pregovore, izreke in razne domisljice. Zgodovinarji vsega tega niso mogli zbrati in zapisati, zato se še kaj ohranja v ustnem izročilu. Preroke, izreke in domisljice uporabljamo takrat, kadar na to nanese kakšno delo ali primer. Čeprav je v tem nekaj nagajivosti ali bodic, nimajo namena žaliti prizadetega. Vsaka stvar ima svoj začetek, izvor pri kakšnem delu ali dogodku

ČETVERITI NAVZDOL

Če kdo opravlja kakšno jalovo, nepotrebno delo, pravijo temu, da je to Siziŕovo delo, na kmetih pa rečemo, da četveri navzdol.

Med vsesplošno hitro industrializacijo v pretekli dobi je bila kmetijska proizvodnja med zadnjimi, tako zapoznena, da lahko še starejša generacija kmetov trdi, da je imela kot edino vlečno silo samo živinsko vprego, govedo in konje. Pri govedu so prevladovali voli, manj krave, v ravninskih predelih pa največ konji.

Volovja vprega sta bila dva, v jarem vprežena vola, ki sta morala biti vsaj približno enaka: po starosti, postavi, teži im moči. Iz tega je nastal tudi izrek: Bog para ljudi, paver pa vole.

Vol je bil kastriran bik. Naj se čuje še tako nenavadno, si upam vola primerjati z nekdanjim evnuhom! Prav zaradi te operacije je bil vol mirnejši, ubogljiv in priden za delo. Kastracijo so lahko opravili na tri načine, eden je bil prava muka za bikca.

Vsaka manjša kmetija je morala imeti en par volov, večje po dva, tudi tri pare volov. Povsod pa so morali rediti tudi mlade bikce, ki so potem po "operaciji" nasledili stare, odslužene vole. Meso ne preveč starega, zgaranega in še rejeneega vola, je veljalo za najboljše goveje meso.

Delo goveje vlečne živine je bilo razporejeno. Težje delo je bilo za starejši, lažje pa za mlajši par volov, kateremu so pravili tudi, junčki. Voli so njive preorali, junčki pa pobranali. Pri težki vleki pa so delali z združenimi moči. To

je bilo največkrat pri vožnjah gnoja na strme njive nad domom, ali pa pri vožnji stelje iz spodnje strani proti domu.

Vola sta bila vprežena v oje voza ali sani, junčka pa sta pomagala spredaj, in sta bila privezana s svojim ojesom na sprednjega.

Za takšno vprego so (smo) uporabljali pravilno slovensko besedo "četverjenje"! Tudi sprednje oje je bilo "četver"! Nekateri pa so se posluževali tudi nemške popačenke: "firšpan" (vierspan).

Razumljivo je torej, da pri vožnji navzdol ni bilo treba četveriti. Zato so za tistega, ki je delal kaj nepotrebnega, dejali, da četveri navzdol!

Čeprav ta zbadljivka ostaja le še v spominu starejše generacije, pa četverjenje še ni popolnoma izumrlo. Kljub sodobni kmetijski mehanizaciji marsikdaj traktor običi, na pomoč mu mora prihiti drugi, največkrat sosedov traktor!

Opomba: Četveri se tudi marsikje drugje, ne samo v kmetijstvu!

Čeprav traktorju ni treba četveriti navzdol, pa to nesmiselno delo še obstaja! To se dogaja marsikje v gospodarstvu, še največ pa v politiki!

Dragi bralci! Ta prispevek ni najbolj primeren za začetek novega koledarskega leta. Starejši generaciji naj obuja spomine, mlajši pa prikaže drobec zgodovine prednikov!

Vsem naročnikom in bralcem Viharnika želim srečno, zdravo in uspehov polno leto 1995

Ajnžnik

Moj sprehod po gozdu

Z mamo in bratcem smo se odpravili na sprehod po gozdu. Ko smo vstopili v notranjost, nas je objela tišina gozda in lepota. Tam in tam se je po drevesu sprehajala veverička. Ptice so letale sem ter tja. Detli so si brusili kljunčke in se ozirali na vse strani. Smreke okoli nas so mogočno stale in stegovale svoje veje visoko, da bi ujele nekaj svetlobe. Hrast in ostali listavci so bili čisto goli, brez listja. Na njih so se že poznali sledovi jeseni. Ko smo prišli do sredine gozda, smo se ustavili, da bi se z bratcem malo igrala in se nadihala svežega zraka. Obmetavala sva se s storži in se valjala po tleh. Tla so bila poraščena s travo, ki je bila mehka kot pernica. Pri igri sva seveda opazovala vse, kar naju je zanimalo v gozdu. Ogletovala sva si lubje, iskala storže in gobe. Tekala sva sem ter tja in nazadnje prišla do Homšnice, ki deli gozd na dva dela. Voda je bila umazana, nobene živali ni bilo v njej, niti žabic ne. Bilo mi je zelo hudo, saj je bilo v njej včasih veliko rib, rakcev, paglavcev in odraslih žab. Sedaj pa je bila prazna, umazana in žalostna. Minilo me je veselje do sprehoda. Želela sem, da se vrnemo domov. Postalno mi je jasno, da moramo bolj paziti na naravo, drugače bodo izginili vsi gozdovi in reke. Ljudje se bodo lahko sprehajali samo po betonskih cestah.

Linda Orešnik, 3.b.
OŠ Šmartno

Gozd

V nedeljo popoldan sem se odpravila v gozd na sprehod. Po stezici, ki se je vila med drevjem, sem našla za polno vrečo odpadkov. Počasi sem prišla do potoka, ki se imenuje Homšnica. V strugi in na bregu potočka leži veliko smeti, praznih konzerv in celo ohišje pralnega stroja. Takrat sem se spomnila izleta s starši in prijatelji na Pohorju. Spomnila sem se na lepe zelene gozdove, na izvire čiste vode, na ptičke, ki so milo žvižgale in veveričke, ki so skakale z veje na vejo.

Bila pa sem zelo razočarana, ko sem videla pomendrane rože, pohojene gobe in pa spomenike - odpadke, ki so jih kot dokaz planinskega vedenja pustili obiskovalci planin. Uživala pa sem ob lepem razgledu iz gondole in razglednega stolpa ter ob tem ugotovila, da je naša Slovenija zelo lepa, a se bomo morali Slovenci naučiti čuvati naše naravne lepote.

Tanja Kotnik, 3.b.
OŠ Šmartno

KOLINE - Vsako leto ob tem času je na kmetih čas kolin in hkrati tudi nekakšen domači praznik za opravljeno delo na polju. Tudi v teh dneh na kmetih na veliko opravljajo koline, naš posnetek pa smo napravili pri Albertu Sušecu na Brdah, kjer je mesar Peter Vinarnik (v sredini) imel tisti dan polne roke dela, saj sta gospodarja Marija in Albert Sušec spitala težkega prašiča. - Foto: F. Jurač

Biserna poroka Julijane in Gregorja Kneza

BISERNA POROKA NA BRDINAH

Dvainosemdesetletna Julijana in šestinosemdesetletni Gregor Knez, pd. Kotnik na Brdinah sta oktobra učakala 60-letnico poroke. Po civilnih in cerkvenih obredih sta svojo biserno poroko slovesno praznovala in proslavila pri Dularju. Srečna in zadovoljna sta preživela svoj najlepši dan v življenju v krogu svojih najdražjih, sosedov in prijateljev. Njun častitljiv praznik, pri nas tako redka biserna poroka, bo ostal nam vsem še dolgo v najlepšem spominu.

Ob tej priložnosti je prav, da se spomnimo, da je bil Gregor, zadnji izučen tkalec v Kotljah. Znal je tkati in delati na statvah vse: ruševino, tančico, sukno, vse izdelke iz lanu, konoplje in volne.

Poklicnega dela mu je zmanjkalo kmalu po zadnji svetovni vojni. Zato se je moral zaposliti pri državnih elektrarnah Slovenije, kjer je dočakal tudi svojo upokojitev. Julijana pa je doma kmetovala, gospodinjala in skrbela za dom in družino!

Odkar poznamo naša slavljenca, sta bila zmeraj prijazna, izredno poštena, delovna in gostoljubna. Pri hiši je bilo vedno veselo. Vladala je dobra volja in pravo domače, družinsko življenje.

Hotuljci in vsi, ki poznajo in imajo radi naša biserno poročenca: Julijano in Gregorja Kneza, jima želijo in jima kličejo, še na mnoga, mnoga, zdrava in srečna leta skupnega življenja!

Rok Gorenšek

Konrad Skobir, "Mušev Konrad" z Brdin - 75 let

Njegov rod izhaja od Skobirja, za Uršljo goro in Plešivcem. Rodil se je pri Žnidarju blizu Sv. Duha v Suhem dolu 19. 11. 1919. Potem pa so se starši preselili k Mušu na sončne Brdine pri Kotljah. Tu, pri Mušu, je po raznih peripetijah v življenju pognal korenine in se ustalil za stalno. Zgradil si je leseno, "pravljico" hišico. Vse, kar človek vidi, je zgradil in ustvaril sam, s svojo bujno domišljijo, z domišljijo umetnika, ki iz notranje potrebe in ukaza svojega srca ustvarja prave umetnine, same lepe reči.

Tisti, ki ga poznamo, mu zato želimo, še mnogo let zdravja, da bi še kaj lepega ustvaril.

Še na mnoga, mnoga, zdrava in srečna leta življenja dragi Konrad!

Rok Gorenšek

Pohod kot v sanjah

Ali mora človek res dati skozi toliko trpljenja, da spozna pravo srečo? Tako sem se spraševala, ko sem v nedeljo, 18. decembra v prekrasnem sončnem vremenu koračila po ŠISERNIKOVI POTI Kremžarjevemu vrhu naproti. Deset let bo namreč od tega, ko sem z isto skupino, RPD, gazila do kolen isto pot, ki mi sedaj z lahkoto teče pod nogami. Ne vem, ali je tudi tedaj sijalo sonce, vem pa, da takrat oko ni sledilo naravi okoli mene, ker so me zaposlovale druge misli...

Pogled s skale v Bukovju je panorama, ki očara. Otočki Drave z elektrarno, koničasto polje s cerkvico sv. Janeza, hišice, prislone ob breg pod gradom, Drava, lena in zelena, vse to si vtisnem v spomin, hočem ujeti še v fotoaparatu in skupina se že požene dalje.

Če so že Košenjak in Sv. Duh zastirale meglice, pa na vrhu Pohorja ni sledu o njih. Moja pesniška domišljija išče primerjave in izraz za modrino neba, pa ostane brez besed. Pred to lepoto še jezik onemi. Mimogrede se situacija spremeni pod Golarjevim vrhom, ivje na drevesih in večna senca, pa hitro zamejne kulise, hodim po zaplatah snega in razmišljam, naj izvlečem aparat iz nahrbtnika, pa je idile že konec. Kdo neki je zasadil tale drevored mogočnih smrek, meter vsaksebi, ob poti, kot vojaki, kdo je naredil ta "špalir"?

Vprašanja še čakajo na odgovor, skupina pa neumorno hiti dalje mimo kmetije "Lubas", "Močnik", Aha, da ne pozabim, treba je slikati Močnikovo smreko, to prepustim dr. Hebru, ker je tako ogromna, da jo je umetnost ujeti v

moj aparat. Rezultat je na ogled, za njene dimenzije pa bom še poizvedela in vam naknadno sporočila.

Seveda bi se vsi čudili, če se ne bi vsaj malček zgubila, ker bi prekinila tradicije "Šišernikove". Toda kar je najbolj važno: Toni je imel malico pri sebi in zato nisem bila deležna tako velike jeze in srda kot pred leti.

Sedaj pa z Elzo, mojo sozgoditeljico, že malicava na koči, najina čaja sta seveda medtem že prestala več temperaturnih sprememb, hrana iz nahrbtnika nama je pa tako teknila, da sva sklenili, da se bova še večkrat izgubili. Ampak, ko se hočeš, se tako ne moreš. Malo upam sicer na svojo žilico za dogodivščine.

Milena Cigler

LJUBEZEN IN UPANJE VELIKO PRENESETA

Sporočilo, da se je Rudi Grubelnik ali Jurči z Viča pri Dravogradu drugič oženil z isto nevesto Minko, mi je prišlo precej pozno na uho. Pa tudi to so mi povedali, da so pri JURČIJU naročeni na VIHARNIK in ga radi berejo. S precejšnjo zamudno in negotovostjo sem se podal k njima. Zanimalo me je ali mi bosta sploh hotela kaj povedati. Toda brž ko sem vstopil, se je negotovost razblinila, sprejela sta me tako prijazno, kot da se že dolgo poznamo.

Ko je pogovor nanesel na njuno dolgo skupno življensko pot, sem ju zaprosil, da mi povesta, kako in kje sta se prvič srečala. "Pa ja menda ne boste pisali za časopis, saj nisva tega vredna, je dejala Minka". "Ja, pa saj danes navadnih porok ni kaj dosti več, pa še te ne držijo do smrti in se prej razidejo," sem dejal. "Ja, to pa drži! Premalo je ljubezni in potrpljenja," je dejala Minka.

Kako in kje sta se našla, sem bil radoveden. Povedala mi je da je njen rodni dom pri Mrakovi domačiji pri Sv. Antonu na Pohorju, kjer se je v družini rodilo sedem fantov in šest deklet. Rudi in izvoljenec moje sošolke sta skupaj delala na železnici in mu je potožil, da bi tudi on rad našel dekle. Po dogovoru so neko nedeljo prišli k nam in kmalu me je začel Rudi plaho osvajati in vedno bolj mi je postajal všeč, morda tudi zato, ker so moji starši zelo nasprotovali.

Nekaj časa sva se sestajala skrivaj, a vedno to ni bilo mogoče. Potem pa je moral fant prisilno v nemško vojsko in vedno bolj mi je v pisnih tožil, ako se mu mati smilijo, ker so sami na kmetiji. Tudi si je sredi vojne vihre v juliju izposloval dopust in sva se na hitro 24. julija 1943 poročila.

Po poroki sem vandrala z njim sem na Koroško. Rudi je moral že po enem tednu nazaj na bojišče, midve z materjo pa sva doma trdo garali ter trepetali za njegovo življenje. Že po dobrih dveh mesecih je od doma prišla strašna novica, da je 2. septembra zvečer ob 10. uri, ko so že vsi ležali, strela udarila v skedenj in požar je povzročil velikansko škodo, saj je uničil večino pridelkov, ki so bili že spravljani ter drug inventar. Tudi hiša je do tal pogorela in rešili so le gola življenja. Trije bratje pa so bili v vojski.

Tudi tu na Koroškem so bile razmere vedno bolj zastrašujoče, saj so se z ene strani pojavljali partizani, z druge grozili gestapovci iz Dravograda, ki so izvajali huda grozodejstva. Zaradi vojne sem morala doma prijeti skoraj za vsa moška dela, orati, kositi, spravljati krmo in še veliko drugih opravil za preživetje ter še obvezno oddajo. Morda me je prav to delo in upanje reševalo, da me nista uničila obup in strah. Mož in moji bratje, kot vsi drugi fantje in možje lačni v neugodnih vremenskih razmerah dan za dnevom trpeli ter doživljali vojna grozodejstva. Mnogo jih je umrlo strašne smrti.

"Kdaj ste bili najbolj srečni v življenju?" sem pobaral Minko, ki je imela glavno besedo. "Takrat, ko se je vojna končala in se je mož vrnil domov. Po vojni pa so prisilne mobilizirance, naše oblasti sovražile in zapostavljale. Pa vendar sva v upanju na boljše čase, ob vzgoji treh deklet garala ter dograjevala, kar je bilo najbolj nujno potrebno, saj je bilo skrajna zelo težko za material. Mož si je moral poiskati zaposlitev.

Rudi je povedal, da je nekaj časa po vojni delal, še na železnici, potem je v železarni v Ravnah, dokler ga niso leta 1973 upokojili. Povedal je še, da je bil leta 1959 operiran na onkološkem oddelku v Ljubljani, kjer so mu odstranili ciste na grlu. Morda me je rešilo to, ker se nisem pustil obsevati. "Bilo je grozno", je spet povzela besedo Minka. "Zopet sem ob majhnih otrocih več kot leto trepetala za njegovo življenje.

Potem pa spet garanje. Sebi in potomcem sva želela postaviti nov dom in izboljšati življenske razmere z nakupom strojev ter dograjevanjem gospodarskih poslopij za potrebe majhne kmetije". In vse to jim je v skupni slogi tudi uspelo.

Sedaj sta srečna, da je vse hudo že za njima, še bolj srečna pa bi bila, če bi kateri od sedmih vnukov nadaljeval tradicijo kmetovanja, pa čeprav v malem. Imata pa tudi že enega pravnuka. Bica Minka je povedala, da vse tri hčerke lepo skrbijo za njiju. Hčerka Minka, ki je v Švici, ju zaradi daljave obišče enkrat ali dvakrat na leto.

Kljub trdemu in napornemu življenju 74-letni ženin in tri leta mlajša nevesta izgledata mladostna in sta vitalna, kot da bi obhajala Abrahama.

Ko sem ju za šalo povprašal, kako sta zmogla tako dolgo prenašati drug drugega se je oglasila Minka: "Jaz ga imam še vedno rada. Me, babe, pa smo včasih bolj sitne. Rudi pa doda: "Pa pridne tudi!" Nekateri pa bi bile rade samo sitne in se ljubezljivo spogledata.

Te vrstice zaključujem z iskreno željo vseh, ki ju poznamo, da bi čila in zdrava dočakala biserno poroko.

Ludvik Mori

SPOMINI

PESEM ME JE SPREMLJALA V SNegu IN BURJI

Še pred zadnjo svetovno vojno se je skoraj povsod na podeželju veliko pelo ob raznih priložnostih, še posebno v dolgih zimskih večerih. Po vojni pa so se ljudje začeli vse hitreje izseljevati v dolino in mesta, s tem pa se je pesem na podeželju vse bolj izgubljala. Takrat televizije še ni bilo, saj so imeli celo radio redki posamezniki. Razumljivo je, da so bili ljudje željni pesmi v kakršnikoli izvedbi.

Kakšnih deset ali dvanajst let po vojni je sredi mrzlega januarja zemljo pokrivala skoraj kolen debela snežna odeja, nakopičeni oblaki pa so obetali dodatno pošiljko snega. In prav ta dan sem moral po uradnih opravkih v dolino in tudi iz trgovine je bilo potrebno prinesiti to in ono, ker je pošlo v shrambi. Tedaj smo si še vsi utirali pot v dolino po ozko izhोजenih zasneženih gazeih. Nekateri so potrebovali za pot v dolino tudi po dve ali tri ure v eno smer. Preden so opravili na uradih in nakupili v trgovinah, jim je v želodcu že pošteno krulilo. Treba se je bilo okrepčati za bolj ali manj strmo pot v hribe s težkim tovorom.

Iz potrebe po okrepčilu in z upanjem, da srečam koga iz domačega zaselka, s katerim bi skupaj hodila proti domu, sem se napotil proti gostilni SAIDENADER, kamor sem se običajno hodil okrepčat. Usedel sem se bliže vrat ob peči. V takih mrzlih dneh se je prilegel krožnik juhe ali golaža in na vrh še kozareček vina. Ob dolgi glavni mizi pa je obedovala

večja skupina, okoli ducat in pol učiteljic in učiteljev, ki so slavili zaključek nekega seminarja. Že ko sem se okrepčal in odšel ter si mislil nadeti nahrbtnik na rame, se je oglasila tam od velike mize milozvočna pesem. Po jezeru bliz Triglava... in spet naslednja "Triglav, moj dom... sledila je tretja, četrta in t.n. jaz pa sem ob drugem kozarčku obsedel kot pribit in ob poslušanju petja povsod pozabil, da se bliža noč, in da imam s težkim tovorom še dolgo pot do doma.

Na dolgo rajžo me je predramila misel, šele ko je pesem utihnila in so se učitelji začeli razhajati na svoje domove. Ko stopim na cesto "Oh groza!" Zunaj je bilo že povsem temno in tudi snežilo je, doma pa visoko v hribih in nobenega sopotnika, s katerim bi mi krajšal čas v triumi hoji. Še sreča, da je bil velik del poti bolj položen, le zadnja tretina poti se je dvigala strmo v breg. Bolj, ko sem se bližal domu, bolj je snežilo in sneženju se je pridružil še veter ter zabrisal, še tisto ozko gaz, ki je bila izhोजena.

In bil je tisti zimski večer res čudežen, vso dolgo pot do doma so mi v ušesih zvenele pesmi učiteljskega zbora, kot da mi hočejo lajšati težko breme skozi zasneženo pokrajino. V burji se je hoja zavlekla precej čez običajni čas. Morda mi je prav pesem dajala moč in poguma, da nisem omagal v globokem snegu.

Ludvik Mori

Pri Navršniku, na Lomu nad Mežico, preživi leta 1906 svoj prvi dan in do danes naslednjih dvaintrideset tisoč. Devet otrok je na kmetiji, Ivan neke na sredini. V hlevu je veliko govedi, še več ovac. Oče mu jih zaupa in Ivan jih pase. Pase tudi takrat, ko hodi v šolo. Oče zna zaposliti vse - vsi imajo delo, tudi dovolj hrane. Njegova osnovna šola je v Libučah, premore dva razreda z več oddelki. V prvem oddelku ne potrebujejo zvezkov, zado- stuje majhna črna tablica in kamenček. Gozd in pašniki so nagnjeni proti Libučam. Ko pride ura za v šolo, mu prinesejo kos kruha in torbo na pašo, da gre z nje naravnost v šolo. Prvo leto poteka pouk v slovenščini, v drugem je že nekaj nemščine, v tretjem še več in tako naprej. Po sedmih letih obvlada pogovorno nemščino in tudi materinščino kot se spodobi. Ob šolski tabli visi slika brkatega in z zalisci poraščenega cesarja Franca Jožefa I. Nekoliko starejša Milka Hartman, poznejša slovenska pesnica in njen brat Folti, poznejši zborovodja, doma iz Libuč, hodita z njim v isto šolo.

Veliko se govori o svetovni vojni. Sosedovi fantje gredo na fronto, vpoklicani so strici, znanci, tudi oče... Družina vsak dan misli nanj. S soške in ruske fronte prihajajo roza dopisnice. Dokler prihajajo, je pri hiši upanje. K prenekateri hiši nehajo prihajati. Najprej zle slutnje, čez čas pride s pismom resnica: pogrešan, padel... Pri hiši jok in tarnanje in žalost, da se bog usmili. Ivanov oče se vrne k sreči zdrav, mati, verjame v moč svoje molitve...

Ko koncem vojne Avsto-Ogrska razpade, pride do slovenske, in koncem maja 1919 jugoslovanske, ofenzive na Koroško. K Navršniku slišijo sem čez pliberško polje pokanje. Ropota gori ob Dravi, najbolj okrog Velikovca. Desetega oktobra 1920 postavi plebiscitna volja Avstrijev državno mejo med Avstrijo in Jugoslavijo. Navršnikova posestna meja med sosedom proti Libučam postane hkrati tudi državna meja. Ivan tistega leta ravnokar zaključil šolo. - Adijo, Libuče, Milka in Folti Hartman ter Pliberk, kjer so doslej imeli svojo občino.

S sedemnajstimi gre k rudniku v Mežico. Kmečke fante radi sprejmejo, zdravi so in močni. Opravlja lažja začetniška dela, dokler z dvajsetimi ne odide k vojakom v Niš. Služi drugega vladarja, kralja Aleksandra I. Karadžorđevića. Pri vojakih je, kakor pač je. Za prekrške jugoslovanski oficirji svoje vojake tudi tepejo - Ivan ni izjema.

Po vrnitvi od vojakov ga pri rudniku radi sprejmejo nazaj. Zaupajo mu prevažanje rude iz rudnika z električno lokomotivo. To delo je zanj kot nalašč. Pridnosti in vestnosti mu ne manjka, previdnost mu je prirojena. Leta največje svetovne gospodarske krize ga zaobidejo, dobro zasluži, mlad je, zdrav, ledik, na

pogled prijeten. Dekleta ga imajo na muhi. "Najlepša leta njegovega življenja", ga vprašaje opomnim. Prizna.

Po desetih letih dela se pri rudniku izcimi kriza. Delavce na veliko odpuščajo.

Ivan Dlopst-Knez

Znajde se med njimi. Najde si drugo delo pri grofu Thurnu. Na Torčevi žagi žaga tudi potem, ko odda grof žago v najem. Žaga, dokler narasla Meža nekega dne ne odnese jezu. Zaposlitev si najde med sekači. Od doma je vajen delati v gozdu.

samo ovdovela mačeha s Faniko in Micko. Stotriinšestdeset hektarov veliko posestvo potrebuje pridne roke, več parov rok. Osemdeset hektarov dobro rastnega gozda daje dovolj za domače potrebe in kljub nizki ceni lesa toliko, da pri hiši ni pomanjkanja. Okrog domačije, na nadmorski višini 1030 m so njive, travniki in pašniki. Velik pašnik je na Beli peči, kjer rastejo na apnencu sladke trave in dajejo govedi dovolj izdatne pašne in kalcija za rast. Spodaj ob potoku godrnja mlin, zamolklo, preglasi ga šum Bistre. Delo se ponuja na vsakem koraku, Ivan poprime zavse, pozabi na otrdelo koleno, nogo zna postaviti, kakor zahteva korak. Najljubša mu je košnja. Morda zato, ker kosi tudi Fanika, pa sta tako večkrat skupaj. Koscev ne vabijo, vse postorita sama. V poletnem svitanju sta vlažna zrak in trava, vonj materine dušice ostane pri tleh. Do zajtrka, ki ga pripravi mati, podreta pol ledine.

V Črni pred cerkvijo "dol kličejo" po prvi nedeljski maši najnovejša obvestila. Med drugim povedo, da bo vojna in kako se naj ljudje nanjo pripravijo. Čez teden dni je v Črni zeleno nemških vojakov. Ljudje se na zunaj privadijo disciplini in življenju kot ga zahteva nova oblast. Predvsem pa se navadijo molčati ali o

Ivan Dlopst-Knez, iz

Presodi smer padca, da ne polomi pomladka, da deblo čim manj ritne, da bo lupljenje hlodov in spravilo lažje. Zaseka v koreničnik, da pade drevo v želeno smer. S sodelavcem nastavitva žago nizko, da je panj krajši in prvi hlod debelejši. Umirjeno vlečeta robidovko, vmes oddahmeta, spet povlečeta, zabijeta zagozdo, po nekaj potegih pade drevo s hruščem. Vzbuž zrak zamaje podrast. Sekira poplesava v zasmoljenih rokah, preskakuje od veje do veje, po nekaj zamahih je deblo brez njih. Deblo razmerita, razrežeta, hlode olupita. Za njima je vse belo, kot bi debele štruce razstlal po gozdu. Lotita se drugega, tretjega, desetega... Ivan ocenjuje hlode in jih v mislih spreminja v kubike. Proti poldnevu zgosti zrak vonj po mladi smoli, pljuča ga zajemajo na veliko, sekira skače v ritmu, ostra je, včasih odskoči veja ob enem zamahu. Sekira ponori - namesto veje zadene koleno. V gozdu vse utihne, kri kane na praprot. - Po šestih mesecih zdravljenja se zdravniki zedinijo: Koleno se ne bo več gibalo! Ivana ugotovitev prizadene, ostane zaznamovan.

Priložnost nanese, da se zagleda v Knezovo Faniko. H Knezu v Bistru se priženi 1938 leta. Pri hiši ni moškega,

marsičem previdno govoriti. Prihajajo znamenja, ki pomenijo drugačnost: živilske karte in boni za obleko, prisilno izseljevanje nekaterih zavednih slovenskih družin, vpoklic osemnajstletnih fantov v nemško vojsko in deklet v "Arbeitsdienst", strogo zaupno šepetajo o goščnih, komunistih, partizanih... Kane tudi katera, da človeka strese.

Na Beli peči stoji sredi Knezovega pašnika pastirska bajta. Čredo pase osemindesetletni pastir Janez iz Luč. Vsakih osem dni prihaja po hrano, mleka ima dovolj, med čredo ima kravo, ki jo molze. Pase ob binkošti do šmihelske nedelje. Drugo leto zopet tako. Tretje leto prihaja po hrano, a je zadržan, da komaj kaj izvlečejo iz njega. Na samem zaupa gospodarju, da so ga na pašniku obiskali goščni, da ne upa več nazaj. Ivan mu zabiča, naj nikomur ne govori o tem. Nagovori ga, naj gre vsaj po kravo gor nazaj, nekdo jo mora molsti. Prepriča ga, da mu ne bodo storili ničesar hudega, saj jim tudi on ni storil kaj žalega. Za korajžo gre z njim Micka, tudi zato, da bosta kravo lažje privedla domov.

Na Belo peč je daleč. Visoko onkraj potoka se od hiše lepo vidijo bele skale,

nad katerimi so razpotegnjeni ravni pašniki čez Smrekovec proti Loki. Ko Janez in Micka sopeta proti pastirski bajti, zagledata pred njo postave, oblečene napol v uniforme. Obstopijo ju in trdo prijemljejo. Pritiskajo na Janeza in vztrajajo, da jih je spodaj prijavil. Pastir zanika, udarci padajo. Zarinejo se v Micko. Micka trdi svoje, da jih vidi prvokrat, da ji Janez ni govoril o njih ničesar. Na trdo ju soočijo. Spet rafal udarcev. Vprašajo ga, zakaj jih ni prijavil, zakaj ni povedal gospodarju? Janez prizna, da je o prvem srečanju z njimi gospodarju zaupal. S tem je njegova usoda zapečaten, a ne še dokončana. Nekaterih udov ga obtešajo in pred Micko obesijo. - V mraku zagori bajta. Micka se zgrudi, ne more več dojemati dogajanja okrog sebe. S silo jo postavijo pokonci. V pišu dogorevajo planke, pod krošnjo binglja pastirjevo truplo, ob robu gozda se zbira živina in rahlo muka, mrak se preveša v noč, iskre motoviliijo naokrog. Micki popuščajo moči, zaukažejo ji kazati pot dol do doma. Odidejo h Knezu.

Štirinajstega avgusta 1943 leta se stemni. Nobenega od nikoder, ne pastirja, ne Micke, ne krave. Ivana se poloti nemir, hodi na ozare pogledovat proti Beli peči.

ne. Za seboj sliši teči korake, ne ustavijo se pri smreki, dirjajo naprej. Oddahne se.

Na hlevu vzbuhe plamen, takoj za tem še s hiše. Dolino Bistre napolni svetloba, svetlo je do Bele peči, do Ludranskega vrha, do Najevske lipe. Ivan se z družino pomika ob gozdu navzgor, preveč je svetlobe, pomaknejo se globlje v gozd. Gredo čez vrh, skozi Fekov gozd, proti Koprivi. Onkraj grebena je temna, ne iščejo poti, gredo po brezpotju. Ob enih zjutraj pridejo do Puca. Povedo, kaj se jim je zgodilo. Gospodinja jim komaj verjame. Vprašuje jih: "Kaj so partizanom storili?" "Ničesar!", pove Ivan. Nihče ne zna odgovoriti.

Proti jutru prispejo v Črno. Na žandarmeriji povedo o dogodkih. Policija gre preverit v Bistro, kaj se je pri Knezu zares zgodilo. Obupano mačeho najdejo pri, nekaj sto metrov oddaljenem sosedu, Ratihi. Nekaj govodi, prašiči in ovce se cvrejo med tramovjem, o pastirju Janezu in Micki ni nikjer ne duha, ne sluha.

Zatečejo se k Ivanovem bratu, k Lekšu v Podkrajju nad Mežico. Počasi nakaplja skupaj: najprej pripeljejo od Ratiha mačeho, čez nekaj dni pride Micka, le pastirja Janeza ni. Micka skorajda ne govori, zmedeno sestavlja stavke, pove o

vprašanje tudi on. Vpraša jih: "Zakaj ste požgali?" Domačin se ozre vstran, vstran pogleda še eden od ostalih, drugi iz Ljubljane po vseh. "Pomota", reče domačin. "Zaradi napačnih informacij", reče drugi. Ne vprašujejo več. Zaprejo beležke in odidejo.

Ivan Dlopst-Knez iz Bistre, gleda danes pred se, po vseh in v vsakega. Za preživeto gorje se mu do danes ne opraviči nihče, tega tudi več ne pričakuje. Prav pa bi bilo, tako zahtevajo medčloveški odnos. A kaj? Vest se da pregrmiti s preprego, zaradi varnejšega koraka tistih, ki po njej hodijo. Ko se preluknja, se prikaže na svetlo, kar je pod njo. Ivan ve, da je življenje prepleteno z dobrim in slabim, da so zmote in krivice sopotnice resnici, ki je ena sama, seveda.

Rad se pogovarja o gozdu, ponosen je na svojega. Lepo raste. Ve, da ne sme sekati letno čez dvestoosemdeset kubikov. Pri kašnem poseku gozd ne trpi in je v njem vedno nekaj rezerve. Prizna, da mu tudi danes ni zoprno, ko v njegov gozd prihaja gozdar in mu označi drevje za posek. Pove, da je prav, da zasebne gozdove nadzorujejo gozdarji, saj bi sicer nekateri lastniki imeli v svojih gozdovih prevelik nered in bi samo sekali in sekali, ker ne vedo, da je to greh. Ne odobrava pa diktature v gozdu, ko ti kdo žuga, koliko moraš sekati. Najslabši so bili časi obvezne oddaje. Nobenega užitka ni bilo takrat sekati.

Mnogokrat se v zadnjih dvajsetih letih ustavljajo na njegovem dvorišču skupine domačih in inozemskih gozdarjev. Odhajajo v sosednji "Fekov" gozd. Tam imajo seminarje in predavanja v naravi. Rad jih pogosti in se z njimi po gozdarsko pogovarja. Domačim gozdarjem se skoraj zameri, ker noče sekati toliko, kot ga silijo. Pred desetimi leti mu namesto zamere prinesejo republiško diplomu za vzorno gospodarjenje v svojem gozdu. Takrat jih malo čudno pogleda, priznanje pa stisne k sebi odkrito srečen.

Kadar je razpoložen, rad "potraca" svojo, nekoliko let mlajšo Faniko. Ona je še vedno mladostnega in gladkega obraza in se gube nimajo kam zasidrati. Z njo sta kot dva macesnova viharnika, spletena med seboj za večjo moč pred ujmani. Znata kljubovati hudi uri, se upogniti, če je treba, do tal in se spet zravnati. Micka lani umre. Srečen je, ker hčerka Fanika in njen mož Jože gospodarita pridno in skrbno, bolj kot je pričakoval. Ob tednu prihajata iz šolanja v Mariboru domov vnukinji Marina in Katja. Vidi, kako doraščata v zorenje in se v tem pomlaja tudi sam.

Hvala lepa!

Andrej Šertel

iz Bistre, dober dan

Nikogar od nikoder... Zle slutnje ga vsega načnejo, več ne sede, samo hodi, hodi. Koraka od vrat do vrat, od vrat do čebelnjaka, od vrat do hruške, od vrat nad vrt, od vrat na ozare... "Nekaj nocoj ne bo v redu", reče ženi, "gremo ven". Fanika zavije v odejo enoletnega dojenčka, Ivan prime za roko najstarejšega. Odidejo zadaj za čebelnjak. Sredi avgusta je noč topla. Bolehna mačeha ne gre nikamor, noče, spravi se v posteljo. Pogledujejo proti Beli peči. Nebo je polno zvezdnih utrinkov. Drugi dan je veliki šmaren, edini poletni praznik, ko na kmetih počivajo.

Okrog hiše zaslišijo ropot. V kuhinji zabrlji petrolejka, prav malo svetlobe prihaja skozi okna. Ivan da prst na usta, pomigne ženi in fantu, od čebelnjaka se pomaknejo k robu gozda. Pred hišo zaslišijo pritajeno mačehino tarnanje, Micka ji prinese stol in še nekaj obleke. Tudi za sebe hoče vzeti jopico, a ji povejo, naj ne jemlje zase ničesar, ker ne bo potrebovala. Eden ji stalno sledi, da bi ne ubežala. Še nekaj hoče ponesti mačehi pred hišo, stražar se na pragu zamotovili, ona huščne navzdol ob vrtu proti smrekam, znajde se sredi krošnje in otrp-

dogodku na Beli peči. Pripoveduje o preživetju v smrekovi krošnji. Tri dni in dve noči se ne gane z nje. Naposled dobi prislruhe, nekdo jo kliče: "Micka pridi dol!" Strah jo popolnoma zapusti. Prepričana, da sliši glas angela varuha, se spusti na tla in odide proti Črni.

Drugo leto, na pomlad, se od Lekša preselijo malo više, na skoraj opuščeno kmetijo pri Šumahu. Tu doživijo konec vojne. Medtem se pri njih, kot pri vsaki kmetiji, vrstijo obiski - enkrat Nemci, drugič partizani, skupaj ne naletijo nikoli. Ivan daje partizanom tudi hrane, obilo je ni niti za domače, pri nejm si sposodijo tudi žago, da podrejo električne drogove spodaj okrog Mežice.

Po vojni se vrnejo nazaj v Bistro, na požgano domačijo. Jure Potočnik iz Mežice jim pripelje od rudnika staro barako. V njej preživijo deset let. Medtem postavijo hlev in obnovijo hišo. Družino dopolni novorojenka Fanika - Sreča reče: Dober dan!

Tisti čas pridejo iz Ljubljane popisovalci spominov na partizanske čase. Tudi domačin iz Črne pride z njimi. Posedejo, odprejo beležke, začnejo vpraševati. Knez jih posluša in postavi

Da ne boš spal, ko bo vzšlo sonce Novega leta 1995!

Današnji človek čuti skoraj fiziološko potrebo po govorjenju, izražanju svojih misli in čustev. Njegova temeljna potreba je in ostaja najti nekoga, s katerim bi rad govoril. Vemo, da celo časopisi in revije prinašajo posebno rubriko za bralce, množijo se televizijski in radijski forumi. Povsod vidiš napise, da iz velike potrebe iščemo sočloveka, s katerim bi se radi pogovarjali. Resnica je, če se želimo resnično pogovarjati, imejmo ob sebi ljudi, človeka, ki bi nas poslušal. In ravno tukaj se nam začenjajo težave. Redko danes najdemo človeka, ki bi še našel čas, ki bi bil voljan nas poslušati. Minevajo prazniki, hite mimo nas kot filmski trak ali video posnetki. Mi pa pri tem samo stojimo. Mogoče se kdo v veselju začudi, češ: "Glej bil sem na televiziji!" Na silvestrovo noč si bomo podajali roke, izražali najlepše, prisrčnejše želje, si obljubljali, kako bomo celo leto drug drugemu pomagali v težavah, stali ob strani, če pride kaj hudega. Žal, to so samo na to noč Silvestra izrečene besede, ki žal tonejo v pozabo! kako malo se zavedamo, da je trdo srce samotno, samemu sebi odvratno, ker človek samega sebe več ne čuti. Današnji človek prav tako ni več dovzeten za dogajanje okrog njega. Rad se izgovarja, če se komu godi slabše, za besedo: "Si pač ni znal pomagati!" Kako malo se Slovenci zavedamo, tudi oni, ki so na odgovornih mestih, da nihče s trdim srcem ni osrečil sočloveka! Kako žalostno je, da današnja družba nagraduje

tistega, ki zna lepo govoriti, se lepo predstaviti, v javnosti igrati. To je značilnost predvsem naše žalostne kulture. Pa se vprašajmo v letu 1995, ali nas je kdo sploh učil da bi bili dobri. Je nas kdo učil poslušati? Poslušati bližnjega je dejanje ljubezni do bližnjega. Potrudimo se, da bomo v tem letu znali sprejeti nase tudi naše težave. Prišli smo žal, do tega, da je vse bolj koristno in zanimivo mnenje človeka, ki nam zna saditi rožice. Se bomo znali prebuditi iz spanca v leto 1995? Danes ljudje postajajo pravi profesorji v govorjenju, toda ne znajo poslušati. Leto bo šlo 366 dni. Dnevi nam vsem ne bodo rožnati, veliko bo težav, odpovedi, veliko bo tega, kar si ne želimo. Bomo znali v takšnih trenutkih biti ljudje? Bomo branili one, ki so brez dela in komaj shajajo? Bomo v letu 1995 toliko srčno kulturni, da si bomo ob koncu leta rekli: Slovenci smo narod, ki se je naučil ljubiti: sosed sosedu, brat bratu, otrok mater, sin očeta! Mislim, da bo tak šopek izrečenih besed, ki jih iz srca dajem slehernemu, najlepši dar ob novem letu, da bo spoznal, da ni osamljen, da so okrog njega čuteči ljudje, ki so sinovi plemenite slovenske matere!

Te besede vam, spoštovani bralci Viharnika, izrekam iz srca. Radi se imejmo, spoštujemo se med seboj in sreča v letu 1995 bo ostajala v naših srcih!

Viktor Levovnik

KRIVONOGOV KRIŽ - ZNAMENJE OB CESTI, KI JE POLNO SPOMINOV NA PRETEKLOST

Božični in novoletni prazniki so globoko povezani z našimi čustvi in doživljaji. Povezani so z dogodki iz našega otroštva in mladosti. To je čas, ko narava počiva in se pripravlja na novo rast in življenje, v nas pa vzpodbuja razmišljanja in spomine na naše znance in prijatelje s katerimi smo se srečavali, na dogodke, ki smo jih doživeli in na kraje, ki smo jih prehodili.

Meni je še posebej ostalo v spominu znamenje ob cesti, ki pelje iz Razbora proti Plešivcu, mimo katerega sem hodil dolga leta svojega gozdarskega dela skoraj vsak dan. Že v zgodnji mladosti, če me je pot vodila v Plešivec, ko je ta še stal v vsej svoji mogočnosti in gospodoval nad večjim delom zgornjega Razbora, sem moral iti mimo znamenja ob cesti. Mimo njega so hodili tudi Plešivski graščaki s svojimi gozdarji in oskrbniki, katerih sem se vedno bal in sem se jim izognil, če sem jih pravočasno zagledal, če pa je bilo zato že prepozno, se je pa bilo treba pravočasno odkriti in najponižneje pozdraviti, drugače so bili o tem takoj obveščeni najprej starši, potem pa še učitelj in župnik v Razboru.

Med vojno so šle mimo znamenja tudi partizanske poti do raznih javk in bunkerjev v Plešivskih gozdovih, pa tudi nekaj partizanskih grobišč se je nahajalo v njegovi neposredni bližini.

To znamenje je tudi spomin na vse naše gozdne sodelavce, ki so hodili mimo njega, ob vseh letnih časih, ob vsakem vremenu in ob vsaki uri. Znamenje jih je videlo, ko so v rani uri hiteli mimo njega na delo v gozd in se v mraku utrujeni vračali k svojim družinam, in mnogi izmed njih so mimo njega tudi šli na svoje večno počivališče, na razborško pokopališče.

Ko ob koncu leta razmišljamo in ocenjujemo naše delo in ravnanje, je prav da se spomnimo tudi na take stvari, ki se vedno bolj odmikajo od nas in tonejo v pozabo, čeprav so bile nekdaj del našega vsakdana in življenja.

Naj bodo te misli in spomini ob Novem letu kot dobre želje in voščila vsem našim prijateljem in znancem za srečo in zdravje v letu 1995, ki prihaja.

Rudi Rebernik

Jarem

Takole je oklenil zakonski jarem ženina Janeza LENARTA in nevesto Andrejo MATIJA s Preškega vrha.

Naj ta zakonski jarem lepo nosita, da se jima ne bo prehitro polomil in srečno vozita vse življenje. Tem željam pa se pridružujejo tudi vsi navzoči svatje, posebno še njuni domači.

Mihaela Lenart

SREČANJE KRVODAJALCEV

Krajevna organizacija Rdečega križa šteje že okoli 70 krvodajalcev, ki so oddali kri že petkrat, desetkrat, petnajstkrat, dvajsetkrat, tridesekrat in celo petintridesekrat. Za vse te krvodajalce pa so pripravili srečanje, na katerem so jim učenci osnovne šole Podgorje pripravili bogat kulturni program. Za darovano kri pa so vsem krvodajalcem podelili priznanja in tako priznanje je prejel tudi Matjaž Smolnikar (na sliki).

F. J.

Robert Skutnik iz Pernic nam je pokazal, kako iz lesa izdeluje majhne in velike golobčke, ki na mnogih kmetijah visijo na steni ob križu in predstavljajo sv. Duha. - Foto: F. Jurač

Lenitovanjski običaji

6. nadaljevanje

Ko so svatje bili že naveličani plesa, so se šli razne igrice.

Primeri

MLIN

Za to igrico so rabili dolg stol, na katerega se je svat vlegel na trebuh. Pokrili so ga z deko. Pod stolom je bil nameščen "pletar", v katerem je bila moka. Ležeči je imel v rokah oklešček. Tako je zgledal mlin. Mlinar je zabijal v ležečega klin in s tem pognal mlin v pogon. Ležeči je v taktu okleščka, s katerim je tolkel po stolovih nogah, dvigoval srednji del trupa. Ko je mlinar mlin ustavil, je vzel izpod stola "pletar" z moko in ga nosil med svati ter dokazal, kako kvalitetno moko melje njegov mlin. Svatje so gledali v pletar, jo hvalili, da je res lepa, a mlinar je tu in tam pihnil v pletar in prevlekega radoveneža vsega pobelil.

ZVONE VLVIVATI

Muzikantje so izbrali nekaj svatov in jih zaprli ven, da niso videli, kaj se v izbi dogaja. Posameznike so klicali v izbo in jih pokrivali s suknjičem. Eden je dajal glas zvona in tisti pod suknjičem ga je moral posnemati. Potem mu je skozi rokav vлил vodo na glavo.

KOVANEC SPRAVITI V LIJAK

Enega so si izbrali in mu dali kovanec na čelo, za hlačni pas pa so mu dali lijak, v katerega naj bi ta kovanec spravil. Večkrat je revež poskušal, a mu seveda ni uspelo. Kovanec se je skotalil vedno mimo lijaka. Po večkratnem poskušanju

mu je eden vлил v lijak vodo, ki je seveda stekla v hlače na veliko veselje navzočih.

BRUS

Tisti, ki je predstavljal brus, je moral sestiti stol s prekrizanimi nogami. V rokah je imel dve sedečega, je moral ta s pokrovkama drgniti eno ob drugo, da je predstavljal brušenje. Brusilec pa mu je držal nož za brušenje, vilice. Tisti, ki je nič hudega sluteč brusil s pokrovkama, je naenkrat dobil dolg curek vode na brus iz njegovih ust z izgovorom, da je lažje brusti, če bo brus namočen.

FRIZER

Frizer je na dolg stol posadil nekaj mlajših moških, ki so bili v igri voljni sodelovati. Glave so morali dati v lestev tako, da so bile med cveki. Potem je ukazoval: "Glave na levo!" Namazal jih je s smetano po levi strani obraza. "Glave na desno!", namazal jih je po desni strani s smetano. Potem je vzel leseno britev, jih bril in vse pojedel.

Nekaterim svatom je pri tej igri razumljivo postalo tudi slabo, večina pa se je dobro zabavala. Po britju jih je frizer z brisačo očistil.

NA SVATOVSKO MIZO SO SERVIRANE PANIRANE ALI PEČENE KOKOŠI in takrat se poje sledeča pesem:

1. Petelinček je zgodaj vstal kikariki, piške je gor budil, pol jih naprej pelje, gospodinja jim ovsda da kikariki.
2. Piške se švarajo kikariki, petelinčka pa zravn n ni b'lo.

Pol je pa zravno bil, jim je spet lepo pel kikariki.

3. Pol jih naprej pela kikariki, kamor jih narbol zna,

tam je pa abuh bil,

mu je pa piško vzel kikariki.

4. Piško še eno 'ma kikariki,

tisto naprej pelja,

tam je b'la divja zver,

piške ni b'lo nikjer kikariki.

5. Zdaj je on sam ostal kikariki,

se je domu podal,

domu si je lepo pel

s piškami ni sreče 'mel kikariki.

6. Zdaj se mu žleht godi kikariki,

gospodinja ga že lovi

on pa na glas kriči

noben'ga prijatla ni kikariki.

7. Zdaj se je v peč podal kikariki,

kamur mu vse želi,

zdaj je na mizi stal

dost' je prijatlo 'mel kikariki.

Če je to pesem pel eden sam, je dodal še eno kitico, če pa so vsi znali to pesem, pa so peli le sedem kitic.

Dodal je:

8. Kdor hoče to pesem pet kikariki,

mora za vince dat,

jaz jo bom tudi pel,

dokler bom vinca 'mel kikariki.

Anica Meh (se nadaljuje)

Ojstrica nad Dravogradom

1894 so v župniji Ojstrica nad Dravogradom na višini 1000 m zgradili lepo veliko državno šolo.

Vrh Ojstrice je Košenjak 1522 m, s katerega se začnajo vsi kraji, ki spadajo v ta šolski okoliš. Kraji segajo iz Košenjaka do Drave in se imenujejo: Goriški vrh, Ojstrica, Sv. Duh, Velka in Kozji vrh. Na Košenjaku je od leta 1919 državna meja, ki je ta del Koroške razkosala, saj so hodili v šolo na Ojstrico tudi otroci iz sosednjega Sv. Lovrenca, ki pa je sedaj v Avstriji.

Ljudje so v teh krajih bili pismeni že davno prej. Še sedaj hranijo knjige iz leta 1700, 150 let stare molitvenike, Slomškove knjige in prve Mohorjeve knjige.

Ljudje so se bavili predvsem s kmetijstvom, gozdarstvom in živinorejo. Pred 100 leti so bile na Košenjaku tudi velike glažute, ogelnice itd..

Fara je imela štiri gostilne: pri Potočniku na Kozjem vrhu, pri Koratu na Sv. Duhu, pri Pavliju na Goriškem vrhu in pri Moriju na Ojstrici pri cerkvi, kjer je še sedaj. Drugih ni več.

Veliko so sejali tudi lan. Doma so izdelovali iz njega platno, pa tudi reševino in celo loden.

Vsaka kmetija je imela tudi kovačijo. Najbolj znane in kompletne so bile pri Žišpretu, Lonhterju, Srebniku, Moriju in Očku. Te kmetije še sedaj dobro gospodarijo.

Na Ojstrici je bilo tudi 15 mlinov in 4 žage, sedaj ni ničesar več.

Veliko bi še lahko povedali o tem kraju. Morda to, da so imeli do leta 1928 samostojno občino in tudi od 1945 - 1948. Med drugim so imeli veliko čebel, in to AŽ panje. Tega jih je naučil župnik Urh HAFNER, ki so ga že leta 1915 pregnali iz krčanj na avstrijskem Koroškem kot velikega narodnjaka. Njegove sledi so se poznale tudi na Ojstrici. Saj je tu bila močno razvita kulturna dejavnost.

Godba na pihala, ki deluje še sedaj, je bila ustanovljena že leta 1870. Med vojnama sta bili dve knjižnici. Eno je imelo močno Katoliško prosvetno društvo. To društvo je imelo tudi pevski zbor in igralno skupino.

Kulturno življenje je še dolgo živelo. Igrali smo igre, podpisani je formiral knjižnico.

Druga svetovna vojna je vso to dejavnost prekinila.

Po letu 1945 se je v tem kraju veliko spremenilo na boljše, dosti pa tudi na slabše.

Kmetje so dobro kmetovali in gojili celo semenski krompir. Nato pa so se mladi začeli naglo odseljevati.

Državni mejnik na Košenjaku

Leta 1954 je bilo v šoli še 85 otrok, sedaj jih je 25.

So pa vsi ti kraji dobili iz doline ceste in to vsaka kmetija ima priključek. Do Ojstrice potekajo tudi zaključna dela asfaltiranja ceste. Vse hiše so dobile elektriko, vsi imajo telefone in po večini tudi vodovode. Tako je življenje znatno olajšano. Vsa poslopja so nova ali obnovljena itd.

Je pa po letu 1945 bilo napravljenega s strani Kmetijske zadruge Dravograd tudi precej škode. Kmetije Tertinek, Martin, Šimon so bile nacionalizirane in jih je imela v upravljanju zadruga v Dravogradu. Namesto, da bi jih dali ljudem v najem, so se na zadruzi znašli posamezni špekulanti in so pred leti mogočna gospodarska poslopja in hiše enostavno podrli, les pa prodali nekam na Hrvaško, denar pa so dali posamezniki v žep. Polja teh kmetij pa so pustili, da je zaraslo grmovje.

Pred leti pa so se kmetje združili v neke vrsto pašno skupnost in so polja za silo očistili in sedaj pasejo živino. Tako se tudi ta zemlja ponovno hasnuje. Poslopja pa ni več. Tudi tak vandalizem so počenjali. Je pa tudi res, da je tem krajem družba veliko pomagala z ugodnimi krediti, največjo pomoč pa je vseskozi nudilo gozdno gospodarstvo. Sedaj pa ponovno propadajo nekatere ceste, ko se je spremenil način financiranja te dejavnosti.

Ivan Srebnik

Kaj nas prosijo živali in rastline v gozdu

Misli so zapisali učenci 3. b razreda OŠ Šmartno pri Slovenj Gradcu.

Ne razdiraj naših gnezd.

Judita MERZDOVNIK

Ne dotikaj se jajčec in maldičev.

Tanja KOTNIK

Če padem na tla, me poberi in daj na vejo!

Sara OŠLOVNIK

Ne mečite kamenja ali storžev.

Tonček MULEC

Ne streljajte nas z zračnimi puškami!

Matjaž KRESNIK

Prisluhnite našemu petju!

Maša PISAR

Z motorji ali kolesi ne divjajte po jasad in gozdovih!

Klavdij KOTNIK

Ne kuri v gozdovih!

Mojca HODNIK

Ne puščaj smeti v gozdu. Odnosi jih domov v smetnjak!

Peter HACE

Ne obsekavaj drevja, ne teptaj mladih nasedov, ne poškoduj skorje dreves!

Jernej GOLOB

Ne poškoduj kažipotov, mostov, ograj in drugih naprav v gozdu!

Mojca LORBER

Ne uničuj gozdnega rastišča, cvetja, plodov in gob, četudi so strupene.

Ksenija POKLIČ

Indijanski poglavar Seattle pravi: "Ptičjega petja se ne da kupiti, ko ga ni več!"

Dani KRENKER

Stara ojstriška šola

Nova ojstriška šola

Dom za cerebralno paralizo

DOBILI SO SVOJ DOM

Na Koroškem je okoli 90 družin, v katerih so bolniki s cerebralno paralizo. Tem bolnikom bo odslej bolje, ko so v Trobljah pri Slovenj Gradcu odprli in predali svojemu namenu delovno - varstveni center "Ivančica". Tako so bolniki s cerebralno paralizo dobili svoj dom. Pred štirimi leti so pričeli z gradnjo tega doma in dobri ljudje so pomagali z gradnjo v denarju in lesu. Ob lepem domu je Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije centru podarila kombi za osebne prevoze, kar je za koroško društvo za cerebralno paralizo velika pridobitev. Na posnetku: Takšen je novi dom koroških bolnikov s cerebralno paralizo v Trobljah.

F. Jurač

KAJ SMO STORILI?

Eden izmed prvih ekologov je v začetku sedemdesetih let zapisal, da je desetletje, ki je pred nami "desetletje milosti". Če človek v tem času ne bo storil vsega, kar je nujno za obrambo našega planeta in človeka, je človek izgubil svojo igro na njem. Usodno desetletje je že za nami in kaj vidimo. Vidimo, da za obrambo našega planeta ni storil tistega, kar bi preprečilo, da se spremeni v eno izmed velikih puščav. Seveda bo takrat na človeka spomin le še velika ruševina.

Mladi, ki živimo na podeželju, bi radi, da ostane naš planet čist, neonesnažen in zdravju neškodljiv, saj moramo mi pustiti planet ostalim rodovom v stanju, ki je sedaj, ne v stanju ruševin. Veliko se pogovarjamo o problemih, ki jih povzročata kmetijstvo v sklopu varstva okolja. Delna rešitev tega problema je možna z uvedbo naravi prijazno varstvo rastlin. Vendar je kmetijstvo le delni problem. Problem je industrija, termoelektrarne "onesnažen zrak", odpadki, ki so zastrašujoči, saj imamo polno neurejenih in polno divjih odlagališč. Sami tega ne moremo storiti, "pomoč potrebujemo". Vse strokovnjake in uslužbence, ki se ukvarjajo z ekologijo naprošamo, da nam pomagajo. Vsi zdravniki, ki nam razlagajo, kako škodljivo je onesnaženo okolje ter zrak in kako vpliva na zdravje ljudi, naj pri tem sodelujejo. Vse, ki se ukvarjajo z ekologijo opozarjamo, da vam čas neusmiljeno teče.

Ko pride tujec v našo deželo, se ne more načuditi lepotam našega prostora. Ugotovitev naših prirodoslovcev, da je slovenski prostor pravi "muzej" prirodnih lepot, je resnična. Mladi, ki živimo na podeželju in tudi mladi v urbanem naselju si želimo, da bi tako tudi ostalo.

Zato se vsem nam postavlja vprašanje, kaj smo storili za nas, za človeštvo, za naš planet.

Danilo Pušnik

Advent nekoč

Ko odpade listje in se megla vlači po dolini in ko sonce komaj pokuka izza hriba Lečevca in kmalu zaide za Črepinškovi vrhom, se budijo spomini nazaj v mladost. Spomini na tiste dobre čase, ki jih obuje vsaka generacija, ki misli, da so bili nekoč dobri časi. V starih časih je bilo življenje drugačno in vsakemu se zdi, da lepše pestrejšje kot sedaj. Vsaj takrat v naši mladosti je bilo življenje ljudi družabno, preprosto in skromno, brez velikih želja. Ljudje so uporabili vsako priliko za razgovor, petje in kratek čas. Vsaka prilika je zato prišla prav: kot godovanje, ličkanje koruze, fureži, svadbe, bedenje pri mrliču, fantovsko ponočevanje, igre, sejmi in tako dalje. Tudi ljudske pobožnosti so k temu veliko prispevale. Ena takšnih je bila devetdnevica pred Božičem v nam najbližnji vasi v tedanjih Vovkarjih, sedanjih Stražah. Teh pobožnosti sem se kot otrok poleg mojih sester udeleževal tudi jaz. Lepi spomini na Šimanovega očeta, ki je to pobožnost vodil s svojim lepim tenorjem in molitvami litanij.

Kip Marije so nosili po večerih od hiše do hiše, vsak večer v drugo hišo, k Šimanu, Jakopu, Kolandru, Goričniku, Gornjaku, Panterju, Kresnici, Svečeku, Lambizarju, ali pa v kakšno bajto. Ob prihodu v hišo s kipom je Šiman zapel: "Marija je prišla do prve vasi, do prve vasi, do dobrih ljudi." Ko so kip drugi večer odnesli iz hiše drugam, je zapel: "Vi ste jo prenočili eno noč, Marija bo vas pa vsako noč." Ob kipu so potem peli litanije in druge nabožne pesmi, potem pa so bedeli pozno v noč, pili mošt ob domačem rženem kruhu. Sedaj so prišle navrst novice, pravljice, dogodivščine, iz vojaščine in življenja, ki je bilo polno skrivnostnih doživljajev in za otroke prava poslastica. Poslušali so jih, se čudili in bali, kadar je tekla beseda o strahovih. Noč je minila, kot bi mignil, ali za nekatere vsaj do pol noči. Zadnji sveti večer so izkoristili za čakanje na polnočnico v cerkvi. Po novem letu pa so se začele druge prireditve veselega značaja. Ob godovanjih je zapela "frajtonarica" kmeta Mraka in čevljarji so imeli dovolj dela s popraviлом čevljev, izrabljenih na plesih. V Vovkarjih je bilo dovolj brhkkih deklet za ples. Ena od teh, danes 85-letna Marija Brložnik ali po domače Pajerjeva Micka, še danes ne zamudi nobene priložnosti za ples, kjer zapoje harmonika, posebno v društvu upokojencev. Zapleše še kot nekoč v mladosti in prekosi vsako mlado v plesu. Fotokamera jo je ujela na srečanju upokojencev v Dovžah ob poskočni polki.

In danes? Kam bi nesli kip Marije, da ne bi onesnažili podov, ki jih danes ni treba ribati kot nekoč. V klet ali hlev, ute in drugam, bi moral kip Marije, zato je takšna pobožnost danes nemogoča.

Jože Krajnc

Potepuška psa pokončala muflone

Ko sta nekaj dni pred novim letom lovca Anton Pačnik in Rado Triplat, člana lovske družine iz Podgorja pri Slovenj Gradcu, bila na rednem obhodu loviščav revirju Raduše, sta naletela na potepuška psa, ki sta pokončala in raztrgala tri muflone, dva dvoletna in enega enoletnega ovna. Ob dejanju je lovcema uspelo, da sta enega od potepuških psov ustrelila, drugi pa je zbežal. Podgorski lovci ob tem opozarjajo vse lastnike psov, da morajo imeti pse privezane, kajti zaradi visokega snega se divjad pred potepuški psi ne more braniti, zato bodo vsakega psa, ki ga bodo zalotili pri takem dejanju pokončali, lastnika psa pa predlagali v kaznovanje in zahtevali povrnitev škode za uničeno divjad.

F. Jurač

DR. STANE STOPORKO

Dr. Stoporko je prišel z delom kot zdravnik v Mislinji pomladi - aprila 1958. Že v tistih časih ni bilo veliko zdravnikov v Sloveniji, ki bi želeli opravljati zdravniški poklic na podeželju. On se je odločil za Mislinjo in pognal tu korenine svojega življenja, ki so rodile drevo, bogato obloženo s sadovi njegovega dela.

Te sadove so uživali Mislinjčani in drugi izven meja kraja, ko je kot mlad zdravnik v izredno težkih pogojih prevzel na svoja ramena vso zdravstveno oskrbo krajanov in drugih, ki so potrebovali njegovo pomoč.

Polno obremenjen z delom zdravnika je našel čas za ustvarjanje na drugih področjih, ki so oblikovali Mislinjo in tu živeči ljudi.

Njegova skrb za zdravje Mislinjčanov sega skoraj štiri desetletja nazaj, ko je pričel delati v stari Blazinski hiši v takratni Mislinjski ambulanti. Prevzel je oskrbo vseh tu živečih ljudi, njegovi bolniki so bili bice, dedani, delavci, mame, dojenčki, otroci, vse je rad sprejemal pa tudi, če so bili od drugod, saj so ga poznali ljudje tudi iz Konjic, Velenja, Vitanja pa še odokod.

Kljub obilo dela je stalno spremljal dosežke stroke in našel čas za strokovno izpopolnjevanje in se končno odločil za specializacijo splošne medicine in postal leta 1978 specialist te stroke - vse z namenom, da bi še bolje služil svojim bolnikom.

Ob svojem delu, ko je dosledno izpolnjeval Hipokratovo zaprisego se je aktivno vključeval v organizacijo sodobnejšega zdravstva v povojnih časih.

Za svoje delo je prejel več priznanj Koroškega zdravstvenega doma, ki so jih bili deležni le zelo prizadevni ljudje v Koroški regiji.

Slemenik

JOŽETU KOTNIKU V SPOMIN

Tam na sončni Gmajni ob vlečnihi stoji njegova prelepa kmetija. Sončna jutra izza Pohorja so oblikovala njegovo mladost!

Rad je delal na svoji domačiji, ves se ji je predajal, da je ostajal del rodne, slovenske grude. Poleg domačega dela pa je tudi nekaj let delal v Tovarni meril Slovenj Gradec. Poročil se je dvakrat, a smrt dveh žena in sina so v njegovem sreču zadale rano, ki ni nikoli zacelila. Tibo je klonil v svojo bolečino, kljub temu, da mu je hčerka Jožica dajala tolažbo, pa vendar je naš Jožef Kotnik, po domače Studenčnik iz Gmajne, le sam čutil, kaj je izguba dragega človeka. Radi smo ga srečavali, znal je nam oblikovati pot življenja, znal je dajati učenost, kako je treba stopati na pot življenja! Takšni ljudje nikoli ne umrejo, ostajajo v svojih, v nas, kot dota, ki jo sprejemamo. Kot slehernega kmeta je bila tudi njegova pot

Viktor Levovnik

Lani pomladi smo dr. Stoporka razbremenili delovnih obvez v Slovenj-gradskih ambulantah z namenom, da bi pomagal več krajanom. Žal se namen ni uresničil, bolezen ga je iztrgala iz naših vrst in ga ni vrnila kot smo želeli vi njegovi varovanci, zdravstveni delavci, najbolj pa on sam, saj je vse skozi govoril, da bi še rad delal.

Da smo ga res želeli nazaj medse pričla pismo, ki sem ga prejel nedavno. Tako je napisano: Sem preprost človek in pošten in pišem zato, ker je naš zdravnik delal v težkih razmerah, brez cest, brez avta do hiše, do pasu v snegu in nikoli ni rekel ne, ne grem in je vedno z dobro voljo vse naredil. V Glazuto je prišel petnajstkrat z injekcijami k naši materi, če ne bi umrla, in naprej je napisano: Naj je bil revež ali bogat, za vsakega je imel srce in zlate roke.

Tako kot ga je cenil ta preprost, pošten mislinjčan, ga cenimo tudi vsi krajan in vsi zdravstveni delavci Koroške, delavci zdravstvenih domov in Bolnišnice Slovenj Gradec, pa tudi njegovi kolegi, tisti, ki so pred davnimi leti z njim orali ledino za boljše zdravstvo namenjeno tu živečim ljudem.

Veliko ljudi je zdravil, jim podaljšal življenje - njemu ga z najmočnejšo željo nismo mogli, čeprav bi to srčno radi.

Dr. Stane STOPORKO pa je ves svoj prosti čas poklonil športu, kjer je ved od leta 1957 aktivno deloval v športnem društvu Mislinja, vse do svoje smrti in prejel številna priznanja.

trnjava, a znal je vse voljno prenesti. Ujetništvo v nemškem taborišču ga ni zlomilo. Želja po lepota Gmajne je bila tako močna in živa, da se je vrnil v svoj rojstni kraj. Dočakal je lepo starost, 82 let. A tista nevidna gostja je bila močnejša, da je klonil v objem smrti. Hčerki Jožica in Ivica, sin Ludvik, 5 vnukov, 2 pravnuke bodo pokojnika ohranili v svojih središčih. Zavedajo se, da so imeli zlatega očeta, vnuki pa ljubečega dedka! Zato je slovo od njega tako boleče. Tudi v vas, ki sta ga poznali, naj ostaja kot dober sosed, iskren prijatelj!

Naj se v imenu domačih, vseh njegovih, zahvalim za darovano cvetje, za tolažilne besede v dnehi naše bolečine. Iskrena zahvala gospodu župniku Jožetu Firštu za pogrebni obred, cerkvenim pevcem za zapete žalostinke. Bog vam vsem povrni vašo čuječnost!

FRANČIŠKA ŠERBEL 1918 - 1994

Vojna terja žrtve; izgubila je brata Andreja, ki je padel kot borec.

V letu 1947 je za skupno življenje našla skrbnega in dobrega moža Jožeta in se z njim poročila. Hiša je dobila gospodarja, ter daleč naokoli priznanega tesarja in brusilca. Vajzarjevo hišo so vsakodnevno obiskovali od blizu in daleč iskalci uslug gospodarja Jožeta. Kot gospodinja je bila dobra gostiteljica in prijetna sogovornica.

Kot starša sta s svojo ljubeznijo vzgojila hčerki Alenko in Ivanko. Toda družinska sreča je bila kratka. V letu 1973 je kljub skrbi negi ljubeče žene po dolgotrajni bolezni umrl mož Jože. Vsa dela in skrbi so ostala zopet na ramenih dobre Vajzarjeve mame. Tako je celih 19 let sama gospodarila na Vajzarjevi kmetiji.

Kljub vsem tegobam, nesrečam in boleznim, njen optimizem ni nikoli presahnil. Nikoli ni bila zamorjena, brez cilja. Vedno je znala prisluniti, opogumljati tako družinske člane kot sosedo. V teh zadnjih letih je svojo skrb in ljubezen delila s svojo vnukinjo Reginco in pravnukinjo Manjo.

Ko se danes za vedno poslavljamo od Vajzarjeve mame, se v imenu njenih hčera Alenke in Ivanke, sester Micke in Pavle, vnukinje, vnuka in pravnuke, iskreno zahvaljujem za vse, kar je dobrega in plemenitega storila v svojem življenju. Cvetje in plamen sveč na njenem grobu naj bosta vez med njo in njenimi dragimi.

Naj počiva v miru v blagoslovljeni slovenski zemlji!

Ferdo Javornik

Dnevi postajajo krajši, vreme turobno, sonce se le s težavo za nekaj trenutkov prebije skozi meglo. Tako se končuje leto - jesen prehaja v zimo.

Prav tako je počasi ugašalo življenje Vajzarjeve mame. Ko so v nedeljo zjutraj šmarski zvonovi oznanili žalostno vest, da je kruta bolezen pretrgala nit življenja dragi Vajzarjevi mami, so se vsi upi na ozdravitev razblinili.

Upali so sorodniki, znanci in sosedje, da bo Vajzarjeva mama ob požrtvovalni vsakodnevni negi hčerke Ivanke premagala bolezen, kot že toliko drugih življenjskih tegob, in da ji kap, ki jo je prizadela 6. marca v tem letu, ne bo pustila hujših posledic.

Življenjska pot Frančiške Šerbel, rojene Založnik se je pričela 07. 01. 1918 pri Vajzarju na Brdih. Bila je prvorojenka matere Marije in očeta Franca. Za njo sta se rodili še sestri Micka in Pavla tar brat Andrej.

V letih po 1. svetovni vojni, letih kriz, človeške bede, ji je teklo življenje več kot težko. Posebno pa na mali kmetiji, visoko med pohorskim gozdovi, odrezanimi od sveta. Še pred pričetkom 2. svetovne vojne je družina ostala brez skrbnega očeta...

Že v prvih letih vojne so se tudi pri Vajzarju ustavljali partizani. Družina Vajzarjevih je z njimi delila topli dom, zadnji kos kruha, obličje krompirja...

V SPOMIN MIRANU PUNGARTNIKU iz Razborce pri Mislinji

11. februarja 1995 bo minilo dve leti, ko nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi sin in brat.

Huda in težka je bolečina, ko te ni več med nami, dragi Miran. Iskrena hvala

vsem, ki se ga spominjajo in obiskujejo njegov vse prerani grob.

Za njim žalujejo: mama Rozika in ostali

PISMO IVANU MOZGANU

Dragi Ani!

Najprej se opravičujem, ker te še vedno kličem po imenu, ki si ga prinesel iz svojega rojstnega kraja! Ko si se ti preselil k sv. Marjeti, sem bil priklenjen na bolniško posteljo, zato ti pišem to poslovično pismo. Pisala si nisva nikoli, ker ni bilo potrebno, saj sva bila veliko skupaj.

Površno sva se spoznala malo prej, ko sva morala obleči nepravo uniformo. Postala sva dobra prijateljca, saj sva bila vsekoli skupaj v isti enoti, ne samo v četi, tudi v vodu in v desetini: v nemških in francoskih kasarnah, na pusti obali Črnega morja in na nepreglednih ravninah Ukrajine. Poleg težkega vojaškega življenja sva prenašala domotožje in zavest, da nisva na pravi strani!

Prehodila sva velik del Evrope, videla veliko lepih krajev in mest. Bila sva si edina v tem, da ničesar tega ne bi zamenovala za svoj rojstni kraj, še najmanj za ruskih ravnin, ki nimajo tega, kar imamo mi na vsakem koraku: zdravo pitno vodo!

Najina želja je bila vedno ta, da se še napijema vode iz zdravega izvira doma in še čujema zvon farne cerkve. Bila sva trdno odločena, da boma izkoristila prvo priložnost, da se izogneva službi in boju za tuje koristi!

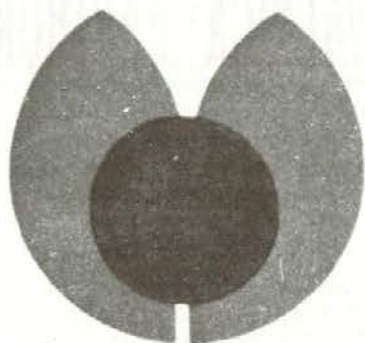
To se je nama posrečilo. Pete sva jim pokazala dve leti pred končnim porazom. Ta odločilni korak pa nisva naredila skupno, znašla sva se vsak na svoj način.

Najina navezanost se s tem ni bila končala. V isti enoti sva bila tudi na orožnih vajah JA. Sodelovala sva tudi v nekdanji tolstovski kmet. zadrugi, kjer si bil zaposlen.

Najino poznanstvo, boljše rečeno prijateljstvo, je trajalo dobrih 50 let. Štejem te za svojega dobrega, zvestega prijatelja, zato me je tvoje prerano slovo zelo prizadelo!

Dragi Ani! V miru počivaj v domači zemlji, kar sva si v tujini tako želela!

Tvoj prijatelj Ajnžik!

KZHK

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA CESTA 7

TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193

TELEFAX: 0602/43-301

TOLAR na TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBRETNOSTNE MEREZNE HRANILNE VLOGE OD 1. JANUARJA 1995 DALJE

<i>Vloge</i>	<i>Mesečno</i>	<i>Letno</i>
Vloge na vpogled, tekoči in žiro računi	0,55 %	6,67 %
Vloge, vezane 1 mesec (31 dni)	1,52 %	19,43 %
Vloge, vezane 3 mesece (91 dni)	1,68 %	21,71 %
Vloge, vezane 6 mesecev (181 dni)	1,84 %	23,98 %
Vloge, vloge vezane 12 mesecev (366 dni)	2,00 %	26,26 %
Vloge, vezane 24 mesecev	2,08 %	27,40 %
Vloge, vezane 36 mesecev	2,23 %	29,67 %
Kratkoročni krediti kmetom	2,68 %	36,50 %

Od 1. januarja 1995 dalje je, ne glede na število dni v mesecu, enomesečna vezava 31 dni, torej je sredstva mogoče dvigniti 32. dan.

**MIRKO
GREŠOVNIK,
ŽUPAN
NOVE
OBČINE
MISLINJA**

Mirko Grešovnik

Vesel in počaščen sem, da so mi občani zaupali, da skupaj z občinskim svetom v prvem mandatu vodim občino Mislinja.

Trudil se bom, da bom opravičil zaupanje. Zagotavljam, da bom delal pošteno in zakonito.

V praksi uveljaviti pravico občanov do lokalne samouprave je zelo zahtevna naloga. Skupaj z občinskim svetom smo jo že začeli uresničevati. Pripravljamo osnutek občinskega statuta, ki bo določal vse pravice in obveznosti ter organiziranost v novi občini. Ko bo statut sprejet in bodo konstituirani vsi organi, bomo lahko začeli z načrtovanjem, odločanjem in izvajanjem vseh lokalnih zadev, ki zadevajo občane občine Mislinja.

Osnovna naloga in pristojnost Občine je urejanje komunalnih zadev. Odprtih in perečih problemov na tem področju je zelo veliko. Pri reševanju bodo imele prednost osnovne potrebe ljudi: ceste, vodovodi ipd.

Občanom se pristrčno zahvaljujem za izkazano zaupanje in jim želim mnogo sreče, zdravja in uspehov v novem letu. Zdravi in zadovoljni ter enotni v skupnih hotenjih bomo lahko hitro in kakovostno zaorali prvo brazdo lokalne samouprave."

IZLETI

POMURJE:

4. februar 1995 - nakup olja v privatni oljarni PETOVAR in nakup moke v BABIČEVEM MLINU v Veržeju ter kopanje v zdravilišču Banovci.

Cena prevoza: 700,00 SIT.

MADŽARSKA, Nagykanizsa:

11., 18. in 25. februar 1995.

Cena: 1.200,00 SIT.

Prijave zbira g. Mira, Legen,
tel.: (0602) 53-044

ZAVAROVALNICA · MARIBOR d.d.

PODRUŽNICA ZA KOROŠKO
SLOVENJ GRADEC
FRANCETOVA 7, 62380 SLOVENJ GRADEC
TEL. 0602 41-591, 41-813, 41-881, 41-882
FAX 0602 41-814

PREDSTAVNIŠTVA
RADLJE, MARIBORSKA C. 7, TEL. 71-138
RAVNE, PREŽIHOVA C. 24, TEL. 21-346
DRAVOGRAD, MARIBORSKA C. 60, TEL. 84-079

NOVO

NEZGODNO KMEČKO ZAVAROVANJE

**SKLEPANJE KMETIJSKIH ZAVAROVANJ
V PAKETU**

ZAVAROVALNICA Z NAJDAJŠO TRADICIJO IN NAJVEČJIM
ŠTEVILOM ZAVAROVANČEV NA KOROŠKEM.

**ŽIVLJENJE GRE NAPREJ,
IN MI Z VAMI**

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek. Tehnični urednik: Bruno Žnideršič. Naklada: 1900 izvodov. Tisk: TGP CODA PRESS, Maribor. Dovršitev: GZP MARIBORSKI TISK, Maribor, 1994.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje petodstorni davek od prometa proizvodov.

Srečno 1995